Sturz

Förord till den elektroniska utgåvan

Under arbete...

Sturz

Stockholm. Älbert JBonniers förlag.Stockholm.

Alb. Bonniers boktryckeri i ooo.jPr el u di u mSolen står högt på himmeln och vattnet i insjön djupt under min stuga tindrar som hvit eld mellan de gröna holmarna. Vid stranden ligger en gammal herregård i en trädgård med terrasser från 1700-talet.

Det stundar mot höst. De stora blåklockorna ringa icke nu i skogarna, och vildrosorna ha för länge sedan fällt sina blad. Två skator skratta utanför mitt fönster och snatta bär ur kronan på en liten rönn, som ännu står grön, med grenarna tyngda af stora röda klasar. Slikt lär varsla om en hård vinter.

Jag sitter och tänker på sommaren, som snart är förbi, och tankarna föra mig långt tillbaka i tiden, ty förtroligast har jag under dessa månader umgåtts med människor, som lefde för mer än ett sekel sedan. Mitt bordär fullt af gamla böcker, gulnade papper och bref, som bevara de yltre konturerna af deras lefnadsöden, och mina tankar ha så länge sysslat med historiens och genealogiens fakta och dala, att de döda skuggorna blifvit till människor, som tecknat sig, handlande, mot bakgrunden af sin tid.

Gamla kopparstick bevara ännu några ytterlinier af deras drag. Jag har stirrat på dem så länge, att de fått lif för min inbillning. Sluter jag ögonen, ser jag ansikten som skifta uttryck, människor som röra sig.

De trippa sirligt på tå i skor med spännen, damerna med hvita, friserade hufvuden och puderbleka ansikten med svarta moucher, herrarna med hvita, friserade hufvuden och slätrakade ansikten, alla så lika hvarandra, som fjärilar af samma art, skenbart skilda från hvarandra blott genom färgerna och snitten på damernas lätta sidendräkter eller på kavaljerernas broderade rockar.

Men detta ensartade yttre gömmer många afskuggningar, många olikartade temperament, och individualiteterna differentiera sig vid en närmare bekantskap med människorna. Allt som är manér och sirlighet, allt det yttre,tillfälliga, enformiga försvinner när de stora, starka känslorna bringa en människas blod i svallning. Då är uttrycket i hennes ansikte aldrig konvenlionelt och hennes väsen aldrig cirkladt. Icke heller hennes tal.

Så sirligt, som de trippa, buga sig och kyssa på hand, välja de icke alltid sina ord. De tala lifligt, med mycken känsla, men sällan högröstadt, ty sådant är tecken till bristande distinction. Deras minspel skiftar ständigt, uttrycker tydligt och omedelbart glädje eller sorg, beundran, behag, instämmande, ogillande. En samtida författare, som själf på ort och ställe studerat det förnäma umgängeslifvet i Paris, uttrycker sig sålunda om ett sällskap af god ton:

»Man motsäger icke, så ouppfostrad är man icke, utan man förmodar, man frågar,

man betänker.---Endast damerna höja

någon gång sina röster och fälla afgörande omdömen, men om de därmed någon gång brista i urbanitet, finner man sig gärna däri, då afgörandet kommer från en skön mun och omedelbart följes af ett vackert småleende.»

Författaren, som skrifver så, heter Helfrich Peter Siurz.Jag ser honom för mina ögon; en stor och väl vuxen men tämligen korpulent kavaljer med tillbakavikande panna och tiilbakavikande ögonbryn, en själfull men trött blick, en vek mun. Hans väsen röjer godlynthet och förfining, han rör sig långsamt, talar med dämpad röst och uttrycker sig väl. Han har rykte för att vara en lycklig berättare och en glad sällskapsmänniska.

Han närmar sig sitt trettiosjunde år, men ser äldre ut. Han är född den 16 februari 1736 i Darmstadt där fadern var furstlig tjänsteman, kabinettskassör. Sin första utbildning fick han vid gymnasiet i sin födelsestad. Från sitt ader-tonde till sitt tjugutredje år studerade han vid universiteten i Jena, Göttingen och Giessen. Efter afslutade studier fick han anställning som privatsekreterare först hos den kejserlige gesandten i Miinchen, baron Widmann, sedermera hos kanslern v. Eyben i Gluckstadt. Här synes han ha gjort bekantskap med den beryktade grefve Schack Karl Otto Rantzau, ty efterlämnade bref vittna om, att Sturz i början af året 1763 vistats en eller annan månad som gäst på Ascheberg. I början af år 1764 kom han till Kjobenhavn, där hanfått anställning som sekreterare i departementet för utrikes angelägenheter. Inom kort blef han tillika privatsekreterare hos sin chef, ministern, Johann Hartwig Ernst, grefve af Bernstorf.

Denne utmärkte man synes tidigt ha lärt att skatta hans framstående begåfning och behandlade honom allt sedan med faderlig välvilja. Sturz, liksom Messias-diktaren Klop-stock, bodde i Bernstorfs hem och båda tillhörde ända till Berntorfs fall hans intimare umgängeskrets. Så heter det i en minnesteckning öfver Sturz: »Här utvecklade sig hans talanger, han arbetade under en stor statsmans och en ännu större människoväns ögon; i bekantskap med hofvet och världen, i förtrolighet med muserna, i ständigt umgänge med den mera förfinade och upplysta delen af mänskligheten, bildades han snart af sitt snille till stats- och världsman, till konstnär, skriftställare, diktare.» Visst är, att han förde sin crayon med säker hand och att många af de porträtt, han tecknade, utmärkte sig för en träffande likhet med originalen, liksom att de två band Skrifter, han efterlämnat, innehålla några dikter af poetisktvärde och många uppsatser på en prosa, som med rätta karakteriserats som klassisk. — I den vackra minnesteckningen öfver Bernstorf, och i artikeln om Klopstock äro en del minnen från denna hans lyckligaste tid bevarade, och klart och varmt lyser öfverallt hans vördnad och tacksamhet mot Bernstorf fram.

Han befordrades snart till sekreterare i det tyska cancelliet och fick titeln cancellie-råd. När Kristian VII år 1768 företog sin stora utomlandsresa, var Sturz med i sviten som en af de ringaste i rang, hvarför han också fick dela vagn med konungens tillförordnade läkare, Struensee. i England och Frankrike gjorde han bekantskap med sin tids mest lysande snillen. Bland hans skrifter finnas några spirituella resebref, som bära vittne därom. Med Garric-k, Helvelius, m:me Geoffrin, Angelica Kauffmann och många andra korresponderade han sedan länge. — I Oxford kallades han till doctor juris civilis. Af konungen hade han dessförinnan fått titeln legationsråd.

Återkommen till Kjobenhavn fortsatte han att tjäna under Bernstorff i det tyska cancelliet, men utnämndes efter några månaders förlopp också till direktör i generalpost-styrelsen. På nära håll bevittnade han Struen-sees stigande och fall; en förunderlig ödets nyck gjorde honom till ett af katastrofens många offer. Han, som alltid trofast stått på Bernstorfs sida och som enda3t på ministerns uttryckliga befallning stannade kvar efter hans fall, blef sedermera af Struensee och det nya hofvet högt uppburen och använd till mångahanda ting. Han fick i uppdrag att måla drottning Karoline Mathildes porträtt och att utföra en serie teckningar framställande kronprinsens barnsliga förnöjelsei', ett slags illustration till Struensees och drottningens rousseauistiska uppfostringssystem. Han komponerade också ett hemligt chiffer till kabinettsministern och fick vid den företagna förändringen i generalposi-styrelsens administration, behålla sin ställning som en af direktörerna, men beröfvades af den nye utrikesministern, grefve von der Osten, sin post i det tyska cancelliet. Till ersättning blef han af Struensee förordnad till ledamot af den nybildade Commers-deputationen.

I alla afseenden var hans ställning efter dåtida förhållanden lysande. Hans lön var större än mången landshöfdings och han hade därtill fri bostad på Charlottenhorg, i denvåning Saly, den berömde franske bildhuggaren, nyss lämnat. Ändtligen bestämde han sig då för att fira bröllop. Han var sedan ett år tillbaka förlofvad med den sköna fröken Sara Sophie Wilhelmine Mazar de la Garde.

Ett stick från den tiden framställer familjen Mazar de la Gardes medlemmar i en grupp på fem medaljonger, som

tillsammans bilda ett hjärta i rococo. Öfverst till höger ses Kjobenhavns brandchef, Jean Guillaume Mazar de la Garde, en kavaljer på sexti-talet, rak i ryggen som det anstår en gammal krigare, med ett par lifliga tjufpojksögon, en buktad, energisk näsa och en mun med ett humoristiskt liniespel. Han tillhörde en fransk familj, som acklimatiserat sig i Kjobenhavn. Hans far hade först varit officer i Louis XIV:s tjänst, men hans mor bar det danska namnet Svane, och han själf var född den 21 oktober 1710. Till vänster om honom ses hans hustru Sophie-Renée des Jioques, af fransk-schweizisk extraktion. Hon är nära femtiofem år gammal, men hennes ansiktes uttryck är ännu ungt under den gammalmodiga frisyren. En minnes-sångare har tecknat hennes bild i ord:Sa Muse, douce et jolie, timide comme son eoeur A travers sa modestie, charmait ainsi que la fleur Sous l'herbe de la prairie.

Uncler de båda makarna ses i två något mindre medaljonger deras döttrars intagande drag. Till höger den äldste, Marie-Louise, som bar drömmande ögon med ett lyssnande uttryck och skarpt skurna läppar med ett underbart småleende, kyskt och trånande på samma gång. Hon är född 1748 och har ännu icke fyllt tjugufyra år. Vid hennes sida sitter den yngre systern, Sara, endast aderton år gammal, med ett öppet och ärligt ansikte, en trohjärtad blick och ett drag af bestämd vilja omkring sin amorsbåge till mun. Nederst, i hjärtats spets, ses brodern Fréderic Paul Benjamin, en kavaljer af ett lifligt temperament, med gammal ras i sitt ansiktes linier, en hetsporre, som nyligen fått sin första pariservärja, då han fyllde tjuguett år.--

Jag vänder ett blad och möter ett par spelande hökögon, hvilkas lömska blick lyser öfver ett härjadt, grimaserande ansikte med en skarpt skuren härskarenäsa. Denne kavaljer haltar fram på en giktsvullen fotmed hållning af romersk riksgrefve men af äfventyrare tillika. Hvem känner ieke generalen grefve Schack Karl Otto Rantzau till Ascheberg? Han är snart femtiofem år gammal och gör intryck af en syndare, som spelar ung på sin lefnads runier. Det mörka dåd han nyligen utfört och som outplånligt ristat hans namn på ett blad i Danmarks historia, har bringat hans lycka i zenith, men solen börjar redan dala, natten är nära. Han nickar vemodigt, som anade han själf någonting om sitt lifs eftermäle, och han bär sitt hufvud så ansträngdt högt som om en kvarnsten hängt i det blåa bandet öfver hans bröst. —

I tankarna ser jag också en ung officer, som var med den natten, då drottning Karo-line Mathilde arresterades, och därvid skapade sig ett slags ryktbarhet snarlik Ranfzaus. Det är kaptenen vid det falsterska regementet, Kristian Friedrich Bech. Han är tjuguåtta år, lång och smärt, med linierena drag och ett par ögon, som uttrycka mod och beslutsamhet men ingenting vidare. Han liknar en uniformerad brottare, med ett bildskönt ansikte utan själ.

Där är en annan ung man på tjuguåtta år med ett blekt, lidande ansikte; rundt om-kring pannan faller det mörka håret fritt. Han är alltså ingen kavaljer, och hans hela yttre människa förråder, att han hör till dem, som icke slafva under modet. Lönlöst skulle det visst också vara, om han försökte spela sprätt. Hans kropp är böjd framåt af en sjukdom, som han ådragit sig genom ett ut-sväfvande lif, ett vansinnigt slösande med sin hälsa. Men ingen som ser hans ansikte kan taga honom för en lastbar människa. Han är blott en diktare, och hans namn är Johannes Ewald.

Hans lefnads romantiska öden äro väl kända, och hans diktning lefver ännu. Han tillhörde en tid den vittra umgängeskretsen, som samlades omkring Ivlopstock i Bernstorfs hem. Därifrån daterar sig hans förtrolighet med Sturz.

Hans röst har en bruten klang, och hans mål är oklart, ty han lider af tunghäfta och kan icke uttala bokstafven 1. Följaktligen kallar han sig själf Eward.

Jag ser dem alla lifslefvande framför mig och hör dem tala. Lyssnar jag, kan jag till och med uppfatta, hvad de säga hvarandra, och det förefaller mig nästan som omEwald och Sturz bytte meningar om stil. Sturz säger:

— Tro mig, min käre vän, den poetiska snirkelstil som nu, anno 1900, gäller för litterär rococo, är ett tomt manér. Aldrig ha väl våra samtida uttryckt sig så? Bildade människor här i landet tala ju oftast franska eller tyska. För att tolka, hvad de säga, måste diktaren öfversätta, och öfversättningens resultat blir ett språk, som är

dess bättre, ju närmare det smyger sig omkring tankarna. Den litterf.ra pastichen är ett lekverk, ett kulturhistoriskt broderi, draperadt på en vax-docka.

Ewald svarar:

— Utan tvifvel har ni rätt, mitt kära lega-tionsråd. I alla tider ha de högst utvecklade och skarpast tänkande människorna uttryckt sig klarast, och andan i deras tal träffar diktaren icke genom att återgifva de obildades tafatta ordvändningar, 3väfvande fraseologi och franska glosor. Af allt hjärta instämmer jag i hvad ni en gång skref i den lilla artikeln öfver fysionomiken, som Lavater själf för-sedde med några intressanta randteckningar: 'Hvar lidelse har i hela människosläktet alltid enahanda språk'.— Olyckan är, — anmärker Sturz småleende — att diktaren, om han söker tvinga sin fantasi in under skemat, lätt frestas att också generalisera själarna, att uniformera personligheterna i stället för att individualisera dem. Det är att offra kärnan för skalet, sanningen för frasen. Fraser blekna och vissna, sanningen är evig.

Ewald nickar instämmande:

— Det har talats och skrifvits så mycket om den historiska romanens och det historiska dramats berättigande. Hvilket ofruktbart teoretiserande! Allt som lefver har sitt berättigande i sig. Det är på inbillnings-kraftens flykt, det är på diktarens snille allt beror.

— Ja, icke sant? — infaller Sturz lifligt.

— Corneille, Virgilius voro goda hufvuden, gjorde mästerstycken men hade intet geni. Shakspeare, det stora snillet, gjorde sällan mästerstycken och var icke någon schöngeist. Hur skulle han icke, om han lefvat nu, blif-vit hånad af tidens tanklösa och lättvindiga litterära petit-maitres, som så gärna upphöja sina fördomar till maximer och som med en äfventyrlig dristighet mästra allt hvad de icke förstå!— Mig synes det, — säger Ewald tankfullt — som skulle det vara en lockande uppgift för en diktare att skapa människor af historiens skuggor, blåsa en lefvande själ in i de figurer, hvilkas ytterlinier häfderna bevara. Han behöfver därför aldrig tillåta sig någon medveten förvanskning af gifna fakta. Lyst af sin intuition skall han utan tvifvel finna många nya sanningar, som vetenskapen i sinom tid skall stadfästa — sedan kritiken, som mäter hans verk med ett allt för knappt kunskaps-mått, stenat diktaren till döds.

— Kritiken, — svarar Sturz med ett småleende och en axelryckning — kritiken är alltjämt hvad man skulle kunna kalla vår litteraturs partie honteuse. Ty hvem har begärt en quidams lilla stämma när en god skriftställare berömmes? Och är det icke nedrigt skälmsmästeri när man hånar och tadlar honom? Vanärar icke i så fall en kritikus, om han också skulle vara i tjänst hos ståndspersoner, sin herres livré? — — — Många hafva vid mognare ålder jämrat sig öfver sina slyngelårs vansinniga diärfhet, och vore blott många konstdomares omvändelsehistorier tryckta, så skulle de, liksom missdådarens från Tyburn Dying Speeches, ofta afskräcka råagossar. Gray slutar en blygsam kritik öfver Akensides 'Inbillningens fröjder' med följande reflexion: 'Och nu förefaller det mig som om jag med få ord rätt näsvist affärdat ett verk, som kanske i många år sysselsatt en skarpsinnig man, femtio gånger mera värd än jag'. Den som ännu kan rodna, han rodne; ty Gray var en diktare, en människo- och vetenskapskännare af den säkraste, vidaste smak.

Jag öppnar ögonen och inbillningens gyckelbilder försvinna, men orden, som jag sist hört, ringa mig ännu i öronen och förefalla mig sällsamt bekanta, som skulle jag själf ha läst dem helt nyligen. Deras hela anda och stil synes också bekräfta, att författaren tillhör min egen tid. — Jag slår upp Schriften von Helfrich Peter Sturz, Zweite Sammlung, Leipzig bey Weidmanns Erben und Reich 1789, och jag återfinner dem i en artikel »Ueber deutsche Kunstrichterei».

Solen har dalat ett godt stycke mot väster och vattnet i sjön glimmar blått mellan

2. — Sturz.de gröna holmarna. För mer än hundra år sedan sfod gården där nere vid stranden, liksom nu, oeh himmeln hvälfde lika blå och skatorna skrattade just som nu.

Valaklefven den 26 augusti 1900.

Axel Lundegård.Kj0benhavn den 17 januari 1772.

I familjen Mazar de la Gardes hem. Marie-Louise och Sara sitta omkring det runda bordet i hvardagsrummets midt. Marie-Louise sysslar med tambursömnad och lutar sig tankfull öfver sybågen. Sara fållar fort och energiskt på ett lintyg. Genom de två smårutiga fönstren mot Kj0bmagergade faller en gråblek dager in i rummet. Det skymmer redan i vrårna. En flämtande eld i den stora spiseln kastar af och till små glimtar af ljus in i dunklet omkring de stängda dörrarna till salongen och förstugan.

MARIE-LOUISE.

När jag vaknade i dag på morgonen, visste jag, att en olycka skett. Jag drömde någonting hemskt.SARA

utan att se upp från sitt arbete.

Stora syster har ofta fula drömmar och förutser vanligen efteråt allt ondt, som händer.

MARIE-LOUISE.

Lillan gycklar alltför gärna. Något mera allvar skulle icke illa kläda de nitton åren.

SARA

ser upp.

Gjorde jag dig verkligen ondt?

MARIE-LOUISE.

Lillan rår icke för det. Stora syster är alltför ömtålig.

SARA.

Förlåt mig mitt skämt och berätta mig din dröm.

MARIE-LOUISE.

Gärna, om du vill höra den. Jag tyckte mig stå vid altaret i en stor kyrka. Jag väntade på min brudgum. Vaxljusens lågor glimmade — mitt hjärta slog oroligt

— jag såg mig omkring — alla våra vänner voro där — idel bleka och ångestfyllda ansikten — endast brudgummen dröjde och jag visste icke hvem han var. Klockorna dånade — bröllopsmarschenbrusade — jag stod förlamad af väntans spänning. Ändtligen böljade dunklet framför mig och en man trädde fram — — och i samma nu kände jag, att det var honom jag älskade. Han öppnade mig sin famn — och med en rysning af salighet kastade jag mig fram mot hans hjärta, men i detsamma blef han borta — och jag föll djupt, djupt nedåt ett stort mörker — öfver mig hörde jag ett hest skratt

— och i fjärran såg jag en afdelning grenadierer släpa min brudgum bort. Jag vaknade af min egen förtviflans gråt. Klockan slog då fyra. Det var alltså just i det ögonblicket Strucnsee och Brandt verkligen arresterades.

SARA.

Det låter som en fabel. Hvem var din brudgum ?

MARIE-LOUISE.

Tror du jag minns det? Mitt medvetande har endast bevarat en allmän dunkel föreställning om hans yttre människa; men det förefaller mig, som skulle det ha varit någon, jag känt mycket väl.SARA

småleende.

Alltså ingen af de två arresterade grefvarna. Gudi lofl

MARIE-LOUISE.

Gäckas gärna, du. Jag fruktar att en olycka stundar.

SARA.

Dina drömmar likna din sömnad. Hvad du minns när du vaknar, är bara en botten, hvarpå din fantasi sedan broderar. Stora syster har en lifaktig fantasi.

MARIE-LOUISE.

Måtte mina aningar icke besannas och inga tårar falla i din brudkrona.

SARA.

Regn i kronan bådar rikedom. Kommer en solglimt till, bådar det också lycka.

MARIE-LOUISE.

Lillan ser allting ljust. Jag afundas dig din tro. Alltid hoppas, det är lifvets hemlighet. Hoppas på sol, äfven om man står brud midt i mörkaste vintern.

SARA.

Är det mörker och köld utanför, kan man skapa sig solsken inomhus. Allt beror på vår känslas halt. Lyckan ligger i våra egna händer.MARIE-LOUISE

reser sig upp och skjuter undan sybågen.

Jag ser ieke längre att arbeta. Lillan borde icke heller förstöra sina ögon.

SARA

flyttar sitt arbete öfver till det lilla bordet vid ena fönstret.

Jag måste ha min utstyrsel färdig, och här ser jag ännu

MARIE-LOUISE

irrande af och an på golfvet.

Jag vet icke hvad det är med mig, jag lider under en kväfvande ängslan och be-klämning — mörkrädsla — det känns som om någonting fientligt tassade omkring i rummet, rufvande på en ogärning.

SARA.

Underrättelsen om nattens händelser har satt din fantasi i rörelse, så att du anar spöken midt på ljusa dagen.

MARIE-LOUISE.

Dagen är just icke mycket ljus, och inom en half timme är det svarta mörkret öfver

OSS. Stannar och lyssnar. Så tyst här är i

huset! Som om vi vore ensamma i ett öde slott, midt i en öde värld!

SARA

småleende.

Slottets herre och hans son komma snarthem, och i handkammaren sitter slottsfrun, sysslande med att räkna öfver hemgiften till sin yngsta dotter.

MARIE-LOUISE.

Kommer Sturz i kväll?

SARA.

Så hoppas jag visst!

MARIE-LOUISE

sätter sig i en stol framför spiseln och rör om i elden.

Gud nåde alla som äro ensamma i världen!

SARA

lägger lintyget ifrån sig på bordet och reser sig, går fram till systern, faller på knä vid hennes fötter och ser upp mot hennes ansikte.

Stora syster är sjuk i själen. Tala om för Lillan, hur det är fatt.

MARIE-LOUISE

stryker med sina händer öfver hennes hår.

Stora syster känner sig ensam och fryser. Mörka tankar och onda aningar spöka i hennes själ. Allt blir, tyvärr, så lefvande för hennes inbillning. Däraf blir hon feg.

SARA.

Feg? Hvad menar du?

MARIE-LOUISE.

Ängslig för lifvet. Stora syster fryser vid åsynen af Lillans lycka, men vågar icke själf gripa efter någonting att värma sigvid. Hon ser en eld flamma genom mörkret, men håller sig, huttrande, fjärran ifrån den, af fruktan att bränna sina vingar.

SARA

Bmt.

Är det någon du har mycket kär?

MARIE-LOUISE.

Kunde jag tro det, skulle jag icke frysa längre. Jag har träffat en man, hvars lidelse kommer mig att skälfva och hacka tänder; men mitt hjärta har ingen ömhet för honom. Är det kärlek, ger den åtminstone ingen lycka. Lyckan är väl någonting helt och tryggt och stort och svalt. Aldrig finner jag hos honom någonting af allt hvad min själ åtrår. Likväl har han en fruktansvärd makt öfver mina sinnen och jag tror, han skulle kunna locka mig att kasta allt annat öfver bord.

SARA.

En farlig kavaljer synes han alltså vara.

MARIE-LOUISE.

Kanske icke för andra, säkert icke för dig. När jag tänker på att införa honom i min familj, föreställa honom för far och mor och syskon som min make eller trolofvade, blir jag het i kinderna af blygsel.Det förefaller mig, skam till sägandes, som vore hans känslor af den art, att de helst borde hållas utanför ett hem. Själf passar han också illa i en sådan omgifning som vår. Hans idékrets är mer än trång, hans kunskaper rymmas i ett reglemente och en rangrulla, han tänker trögt och talar som en knekt. Hela hans bildning inskränker sig till de yttre maneren. Han förstår någorlunda konsten att skicka sig.

SARA.

Hu! Hvilken grotesk bild af en kavaljer. Hur är det möjligt, att han ens för en sekund kunnat sätta min drömmande och svärmiska stora systers inbillning i rörelse ?

MARIE-LOUISE.

Det förstår du icke? Vänta. Jag skall måla dig en annan bild. Han är ung och stark, med smidiga lemmar och spänstig hållning. Han har en käck min, ett ansikte med skarpt skurna drag, stålgrå ögon, som gnistra af mod, och

röda läppar, som svälla af lefnadslust. Hans hela yttre är sådant, man drömmer sig en hjältes, och han bär röd uniformsrock med svarta snören. Förstår du nu?SARA.

Nej. Hvad är hans namn?

MARIE-LOUISE.

Bech.

SARA.

Bech, kort och godt?

MARIE-LOUISE.

Kristian Friedrich Bech, premierlöjtnant vid det falsterska regementet, med klena utsikter att inom den närmaste tiden få kompani. Utan enskild förmögenhet och alltså utan möjlighet att försörja en hustru.

SARA

sakta.

Gud ske lof för det!

Båda sitta tysta en stund. Oinkiing dem tätnar mörkret. Sara böjer sig framåt och lägger ved på elden, som håller på att gå ut.

MARIE-LOUISE

lyfter hufvudet och lyssnar.

Tyst! Hör du ingenting?

SARA

lyssnar.

Nej.

MARIE-LOUISE.

Här är oro i luften. Det brusar i mina öron just som om jag låge i skogen en höstdag, när det blåser storm från österoch Sundets vågor gå högt. Hör du icke heller ljud som af steg?

SARA

lyssnande.

Nej.

MARIE-LOUISE.

Det lät som om pappa nyss kommit uppför trapporna. Det var elt varsel.

SARA.

Hvarför icke lika gärna han själf?

MARIE-LOUISE.

Därför att han icke är här ännu. Jag hörde honom öppna dörren till förstugan, sätta bort sina ytterstöflar och hänga upp sin kappa. Hörde du ingenting?

SARA

skakar sitt hufvud.

Nej.

MARIE-LOUISE.

Få människor äga förmågan att höra och förnimma.

SARA.

Sturz har den förmågan. Men han är ju också diktare.

MARIE-LOUISE.

Sturz har något af det där. Icke tillräckligt för att bli en stor skald och ändåför mycket för att bli en- duglig människa.

SARA.

Du menar, att han är ängslig och tve-hågsen, saknar beslutsamhet?

MARIE-LOUISE.

Han har få af de egenskaper, vi bedåras af, men många af dem vi älska; för litet af en mans vilja och för mycket af vår egen vekhet. Han är den evige tvekaren, som ständigt försjunker i eftersinnande, med foten i luften, i stället för att taga steget ut.

SARA.

Han är mer än så. Han är — —

MARIE-LOUISE

lyssnande.

Tyst. Hör du nu?

Det hörs ljud af steg 1 trappan, en dörr öppnas, någon sätter toort ytterstöflarna och liänger upp sin kappa.

SARA.

Ar detta också varsel?

MARIE-LOUISE.

Nej, nu är pappa här.

Båda resa sig och gå honom till mötes,MAZAR DE LA GARDE

kommer in från förstugan, gnuggar sina händer och ser sig omkring.

Hvar är mamma? Bed henne komma in. Jag har fullt upp af nyheter.

SARA.

Jag skall hämta henne. Går ut.

MARIE-LOUISE.

Vet man ännu något bestämdt om hvad som händt i natt?

MAZAR.

Ännu går det många rykten, alster af folkets upphetsade inbillning; men hvad som verkligen händt, vet man, och de hemliga trådarna börja skymta fram.

MARIE-LOUISE

lyssnande.

Jag tycker mig höra brusandet af händelserna fjärran ifrån. Många människor äro visst i rörelse just nu?

MAZAR.

Hela staden är som en kokande jättegryta. Det vimlar af löst pack och rusiga matroser på gator och torg.

FRU MAZAR

kommer in, följd af Sara.

Välkommen hem, Jean!MAZAR

går lienne till mötes och omfamnar henne.

Tack, lilla mor. Har du tid att hvila dig en stund?

FRU MAZAR

sätter sig i eu stol framför spiseln.

Ja. Har du mycket att förtälja?

MAZAR

nickar småleende.

Men skulle vi icke tända ljus ? Här är så skumt, att jag knappt kan se ditt ansikte.

FRU MAZAR.

Det är icke mycket att se. Mina ögon äro trötta. Jag vill hellre sitta i skymningen en stund, om du icke har någonting emot det.

MAZAR

sätter sig vid sidan om henne.

Nej, som du behagar, lilla mor. Nå, hvad skall jag nu börja med? Du vet väl platt intet af hvad som tilldragit sig i natt, utom att Struensee, Brandt och drottningen arresterats? Därmed är det alldeles icke slut. General Gsehler och hans fru, öfverste Falckenskjold, stallmästaren Biilow med fru, justitsrådet Struensee, kabinettssekreteraren Panning, en öfverste-löjtnant Hesselberg, en löjtnant Aboe och

3. — Sturz.många andra ha också hamnat inom lås och bom. Likväl lär det ännu icke vara nog. En af de sammansvurna, en äfven-tyrare vid namn Beringskjold, har begärt ett detachement på sextio man för att, som han säger, »inbura den sista resten af Struensees parti».

FRU MAZAR.

Och hvilka höra dit?

MAZAR.

Det löjliga är, att ingen rätt vet det. Däraf följer en allmän osäkerhet med afseende på hvad morgondagen kan bära i sitt sköte. Det går ett rykte om, att den störtade kabinettsministern skulle ha planlagt en statskupp. Detta förefaller högst otroligt, men ryktet utkolporteras ifrigt af den tillförordnade regeringens anhängare.

FRU MAZAR.

Det vill säga af dem, som planlagt och utfört regementsförändringen ?

MAZAR.

Alldeles ja. Själen i företaget tyckes, så otroligt det än låter, ha varit änkedrottningen. Som verktyg har hon begagnat öf-verste Ivoeller, general Eichstsedt och grefveRantzau Aseheberg. Koeller, som i dag blifvit general, sprängde i natt dörrarna till den sofvande kabinettsministerns våning på slottet och arresterade honom innan han ens hunnit bli fullt vaken, Eichstsedt arresterade Brandt, och Rantzau bemäk-tigade sig på morgonen drottningens person i spetsen för tjugu man och fyra subalterner af falsterska regementet.

MARIE-LOUISE.

Af falsterska regementet?

MAZAR.

Ja. Det lär ha varit ett synnerligen dramatiskt uppträde. En af officerarna, premierlöjtnant Bech, skall drottningen ha dragit i håret, då han ville hindra henne att fly. Just en härlig bravad för en officer, alt slåss med en värnlös kvinna! Men ännu skamligare lär Rantzau ha betett sig. Till lön för sitt välförhållande har grefven fått blåa bandet och löjtnanten fullmakt som kapten.

MARIE-LOUISE,

som lyssnat med handen på hjärtat, reser sig plötsligt och börjar gå af och an på golfvet, synbart kämpande med en stark sinnesrörelse.

FRU MAZAR.

Har någonting vidare händt i dag?MAZAR.

Där har varit stor eour på slottet. Alla, som vilja hålla sig väl med makten, ha skyndat att lyckönska kungen och änkedrottningen till hvad som händt i natt. Hela Kjobenhavn har varit på benen i dag. Packet har hurrat och skrikit på gator och torg, ståndspersonerna ha läspat och bugat sig inomhus. Vid middagstiden gjorde kungen, i galadräkt med arfprinsen vid sidan, en promenad i galavagnen genom staden och mottog, vanvettig af skrämsel och blek som ett lik, den rusiga mob-bens hyllning. Det var ett verkligt kröningståg. Från och med i dag har H. M:t offentligen, inför allt folket, ja inför hela världen, vidgått sina horn!

FRU MAZAR

varnande.

Jean!

MAZAR

skrattande.

Ja, jag vet. Det där var crimen laesBe ma-jestatis, och många ha kommit fast för mindre. Ett rykte vet till och med förmäla, alt vår frände Pieverdil skulle vara arresterad.MARIE-LOUISE

tvärstannar.

Gud i himmeln! Det var Reverdil jag såg i drömmen.

FRU MAZAR.

Den kloke och redlige Reverdil! Hvad skulle väl han ha förbrutit?

MAZAR.

I upprörda tider gälla hvarken lag eller rätt. Står en människa i vägen för makten, faller hon. Hvar politisk omhvälfning kräfver också en del oskyldiga offer. Ar ryktet sant, har Reverdil åtminstone betett sig en smula oförsiktigt. Han lär ha skrif-vit en biljett till kommendanten på ka-stellet, med förfrågan, om det vore honom tillåtet alt besöka en af de arresterade grefvarna.

FRU MAZAR.

Min Gud! Ett infall, dikteradt af ädelmod och naturlig medkänsla, är väl icke något brott! För en höflig förfrågan, ställd till kommendanten, lär han väl icke kunna sakfällas!

MAZAR.

Mången har fått krypa in för mindre. De nya maktägarna tyckas vilja införaskräckvälde. Här arresteras som sagdt till höger och vänster. Snart går ingen säker. Alla, som stått i något närmare förhållande till drottningen, Struensee eller Brandt, riskera efterräkningar.

FRU MAZAR.

Jag hoppas att ryktet öfverdrifver. När inbillningen är upphetsad, ser man lätt spöken. — Sturz var ju, förliden sommar, ständigt befalld till Hirsc-hholm?

SARA

andlöst.

Ja väl! För att rita drottningens och den lille kronprinsens porträtter! Skulle han kanske också — —

MAZAR

lugnande.

Nej, nej. Detta är alltför orimligt. Hela världen vet ju, att Sturz hör till grefve Bernstorffs trognaste anhängare. Det är icke Struensee, han har att tacka för sin befordran på ämbetsmannabanan. Efter Bernstorffs fall blef ju Sturz tvärtom, af grefve Osten, beröfvad sin plats i utrikes-kabinettet. Och förordnandet till medlem af kommersdeputationen var i sanning blott en ringa ersättning för hans af-brutna diplomatiska carriére.MARIE-LOUISE.

Likväl är det sant, att han förra sommaren syntes mycket på Iirschholm och ansågs stå högt i drottningens och Struensees gunst.

SARA.

Men hela världen borde veta, att förhållandet mellan Struensee och Sturz varit spänd t allt sedan Sturz i Traventhal, för två år sedan, sade gunstlingen sin mening rent ut i anledning af planerna att störta Berns-torff. Också en annan af sina forne gynnare, nämligen grefve Rantzau, har Sturz råkat stöta för hufvudet genom sin trohet mot Bernstorff.

MAZAR

fundersam.

Grefve Rantzau är en farlig fiende just nu. Det lär vara han som, i förening med sieur Beringskjold, uppsätter pro-skriptionslistan. Och han är känd för att aldrig förlåta.

SARA.

Stränga herrar regera icke länge. Under alla omständigheter tror jag det vara tryggare — och mera hedrande — att föredraga en Bernstorffs vänskap framför en Rantzaus.FRU MAZAR.

Emellertid önskar jag, att Sturz vore här.

Från gatan höres ett växande larm, ett trampande af hundratals hastande fötter, interfo-lieradt med hurrarop och hesa skrän.

MAZAR

lyssnande.

Staden är upp och nedpåvänd i dag. Packet väntar bara på ett tillfälle att få ställa till spektakel. Hvar är Fréderic?

SARA.

Han gick ut för att höra nytt.

FRU MAZAR.

Måtte ingenting ondt ha händt honom!

MAZAR

tröstande, men osäker.

Hvad ondt skulle väl kunna hända honom? Packet är aldrig så fruktansvärdt, som det åbäkar sig. Fréderic har två starka händer och en god klinga. Han reder sig nog.

MARIE-LOUISE

lyssnar.

Det låter som skrän af en samling lös-släppta vilddjur. Hu! Det tränger genom märg och ben!

Från gatan ropas: IUumination! Lefve änkedrottningen och arfprmsen! Ned med barbera-ren I Till helvetet med den store bolaren! Ljus! Ljus I

MAZAR.

De nya maktägarna tyckes ha släppt allalidelser lösa. Här spekuleras i packets hat till de fallne. Brännvinet flödar, och ingen vet hvem som betalar det. Öfverallt är denne Beringskjold på färde. Vid c-ouren i middags for han ut i otidigheter mot herrarna Oeder och Rothe. Nu utgjuter han sin galla bland slöddret. Där är han onekligen i sitt rätta element.

FRU MAZAR.

Gud gifve att Fréderic vore hemma!

MAZAR

reser sig och går fram till det ena fönstret.

Hvad vilja de skrålhalsarna? Det vimlar af svarta figurer på gatan, och alla fönster i husen här midt emot äro illuminerade, alldeles som när kungen för några år sedan högtidligen höll sitt intåg i sällskap med sin brud . .. Akta er!

En gatsten krossar en ruta i det andra fönstret och faller ned på lintyget, som Sara lämnat efter sig pä det lilla bordet. Alla fara upp. Utanför ropar pöbeln: Illumination! Lefve änkedrottning Juliane och arfprins Frederik! Hör! Hurra! Till galgen med den store, nordiske tjufven!

FRÉDERIC

kommer instörtande.

Jag tyckte det klingade? Tänd ljus härinne! Ljus skall det vara i alla fönster. Den suveräna pöbeln har så befallt. Och alla borgare, som äro rädda om sina rutoroch sitt skinn, underkasta sig. Hela staden är illuminerad. Enhvar, som tredskas, blir stenad i sin håla.

Tager ett par armstakar från kaminfrisen, tänder ljusen vid elden och placerar en på hvardera fönsterposten; ropar utåt:

Allernådigaste pack, se här till en början två lysande bevis på vårt nit! Gif tid, att vi hinna tända också i salongen! Här bor major Mazar de la Garde och hans familj, här skall bli bröllop i nästa vecka, och hellre än att riskera våra rutor, ropa vi lefve Belsebub, om packet så i nåder befaller!

Öppnar dörrarna till nästa rum och tänder ljus också där.

MARIE-LOUISE

rysande, i det hon betraktar lintyget.

En stor, smutsig sten i ditt brudlinne, syster! Det betyder måhända sköflad lycka.

SARA

tager stenen i sina händer och bär bort den till spiseln, återvänder sedan och stryker ut linnet med handen.

Prat! Det betyder alldeles ingenting. Jag skall tvätta det så rent som lyckan själf. Se! Där är bara en liten, liten

fläck!

MARIE-LOUISE.

Dli tror då aldrig på någon olycka!

SARA.

Hvad tjänar det till att på förhand hängesig åt fruktan för en olycka, som möjligtvis kan hända? Är det då icke bättre, att på förhand söka afvärja den?

MAZAR.

Jo, du har rätt, min flicka. Du talar som en soldats dotter.

FRU MAZAR

kysser Sara på pannan.

Måtte Gud stå oss alla bi!

FRÉDERIC

återvänder från salongen.

Här är fullt upplopp i staden. Slöddret rasar ohejdadt på gatorna. En svärm har brutit sig in i Gabels hus vid Öster-gade, och där plundras som af röfvare och vandaler. Från Drewsens lager i källaren flödar vinet i stora strömmar, och fulla matroser vada till knäna i röda hafvet. Möblerna i våningen vräkas ut genom fönstren, och enhvar knogar hem till sitt med hvad han behagar. Plundringen tyckes försiggå under myndigheternas hägn. Åtminstone har hittills intet gjorts för att hejda den. Genom alla gränder går också ett sällsamt korståg, jungfrukontoren stormas af brännvinsdof-tande sedlighetsifrare, nymferna jagas afvinglande fauner, Holmens matroser spela dygdens väktare och släpa ut skökorna vid håret — böka i osedligheten värre än svin i ett tryffelland.

STURZ

kommer in från förstugan.

God afton.

SARA

springer lionom glädjestrålande till mötes.

Sturz! Gud ske lof!

FRU MAZAR.

Du skall veta, att vi varit ängsliga för dig.

STURZ

kysser hennes hand.

För mig?

MAZAR

välkomnar honom.

Fruntimmerna, förstår du. Här är oro i luften. Nyss kom en sten in genom ena rutan och slog ned som en bomb på bordet. Det blef cn uppståndelse, förstås. Ja, ja! För resten flyger det många rykten omkring. Vet du, om det är sant, att Reverdil arresterats?

STCRZ.

Jag träffade nyss en dam, som sade mig alt Reverdil i afton ämnade sig på spektaklet.FRU MAZAR.

Det var alltså falskt alarm.

MARIE-LOUISE

skakar sitt hufvud.

Jag fruktar likväl. ..

STURZ

kysser hennes hand.

Hvad fruktar min vackra svägerska?

MARIE-LOUISE.

Att ryktet ännu kan besannas.

FRÉDERIC

nickar, småleende, till Sturz.

Sibyllan lider som vanligt af onda aningar!

Under tiden ha Sara gått efter en hok, hvarmed hon tilltäpper den sönderslagna rutan.

MAZAR.

Rätt så, mitt barn. Låt oss hålla värmen inomhus. Den är en nödvändig betingelse för hemtrefnaden.

Alla sätta sig åter.

FRÉDERIC.

Den suveräna pöbeln lär väl icke tillåta att vi skrufva luckorna för fönstren?

MAZAR.

Nej, låt det vara. tui sturz. Har du hört några nya detaljer om nattens dåd?

STURZ.

Man debiterar Rantzau en mängd otidig-heter mot drottningen, och folkhumorn låter Brandt, ja till och med kommendanten, general Hoben, säga diverse bons mots, som säkerligen aldrig varit i deras munnar. Det berättas också, att Reverdils namn verkligen varit uppfördt på den fatala proskriptionslistan, fast änkedrottningen af nåd låtit stryka det. Däremot lär han förgäfves ha försökt att få audiens hos änkedrottningen i dag.

MAZAR.

Och du själf? Har du icke varit med i följet bland alla dem, som i dag uppvaktat änkedrottningen och arfprinsen?

STURZ.

Nej. Jag är icke nog servil att hyckla en glädje, som jag icke känner.

MAZAR.

Och du fruktar inga obehagliga följder af ditt uteblifvande ?

STURZ.

Nej. Jag har mina papper klara. Efter Bernstorffs fall har jag, i enlighet med hans råd, icke blandat mig i politiken. Till Struensee har jag icke stått i någon som helst intimare förbindelse sedan han blefstorvizir. Blott en enda gång har jag talat med kabinettsministern om offentliga angelägenheter, nämligen i anledning af ett bref, som jag tillskrifvit honom, och däri jag öppet säger honom min mening om det lumpna förslaget att be-röfva

Bernstorff hans pension. Denna enda skrifvelse af min hand finnes troligen bland Struensees papper; men den skall snarare bidraga till att fria än till att fälla mig.

FRU MAZAR.

Kanske hade det ändå varit klokare, om du visat dig vid couren i dag. Någon gång kan det vara nödvändigt alt, i likhet med de orientaliska folken, ägna en smula dyrkan också åt de illasinnade makterna — tacka dem för det onda, som de underlåtit.

MAZAR.

Ja, ja. Hvem vel? Har du eljes hört någonting om den nya konseljens sammansättning ?

STURZ.

Det talas om, att en kurir afsändts till Gottorp för att kalla prins Karl af Hessen till Kjobenhavn. Dessutom lära Schack-Ralhlou och gamle Thott ofördröjligen vara att hitförvänta.MAZAR.

Skall icke Bernstorff återkallas?

STURZ.

Därom har jag ingenting förnummit. Berns-torffs återkallande skulle vara liktydigt med Rantzaus och Ostens aflägsnande. Men de båda grefvarna äro för tillfället såta kusiner. Den pudrade räfven har förstått att göra sig oumbärlig — så länge det varar! — och Rantzau har genom sin bravad i natt, då han arresterade drottningen, tillförsäkrat sig änkedrottning Ju-lianes synnerliga gunst och nåd.

FRU MAZAR

i det hon reser sig upp.

Du dricker väl te med oss i afton, käre svärson?

STURZ.

Ja tack, kära svärmor.

FRU MAZAR.

Mina husmoderliga plikter kalla mig. Vill Marie-Louise hjälpa till, får Sara stanna inne.

GÄr, följd af Marie-Louise.

MAZAR.

Underligt är det, att ingen vid detta tillfälle erinrat de maktägande om det första offret,som föll för Struensees alltomstörtande hand — om hans första politiska äfventyrar-streck — om den regeringsåtgärd, som framför allt borde godtgöras. Underligt att ingen vågat nämna namnet Bernstorff.

STURZ

med nedslagna ögon och ett uttryck som af en inre smärta.

Jag har icke tänkt på annat — hela dagen — —

MAZAR.

De maktägande tyckas ha glömt, hvad den mannen varit för Danmark. De ha så många andra ting att syssla med. Viktigare än allt annat är det, kantänka, att återupprätta lifgardet, som nyss utkämpade den ärorika julaftonsfejden!

FRÉDERIC

lifligt.

Jag såg dem i middags, då de under flygande fanor och klingande spel ryckte in på Kristiansborg och besatte högvakten, som de för några veckor sedan så tappert försvarade gent emot all Danmarks makt. Och jag tänkte på, hvad man skulle kunna uträtta i det här lilla landet med en hand full beslutsamma mänl Jag skulle åtaga mig att, med ett enda kompani, öfver-

4. — Sturz.rumpla slottet i natt, internera kungen, arrestera änkedrottningen och Puckel-Fritz jämte den pudrade räfven och Rantzau och Koeller och Eichstsedt. Sedan skulle jag väcka Reverdil och låta honom öfver-tala kungen att sanktionera alla mina tilltag och underteckna en order om drottningens och Struensees lösgifvande.

MAZAK.

Bravo, pojke! Jag är viss om att du skulle sköta dig som en karl!

STURZ

skakar sitt hufvud.

Det vore halslös gärning. En sådan kupp skulle allt behöfva öfvertänkas och förberedas — —

FRÉDERIC.

Nej. En kupp måste göras hals öfver hufvud eller också icke alls. Börjar man först fundera, resa sig så många betänkligheter. Handlingens män, med de hårda näfvarna, betänka sig icke länge, innan de slå till.

STURZ.

Antaget alltså, att kuppen lyckades — efterräkningarna kunde bli sura nog. Pö-beln skulle säkerligen vilja ha ett ord med i laget.

MAZAR.

Pöbeln är alltid beredd att ropa hurra för framgången. Packet vill bara ställa till spektakel och dess sympatier äro fala för guld och gunst och brännvin. Reser sig upp. Men jag längtar efter min aftonpipa och föreslår, att vi fortsätta diskussionen inne hos mig.

STURZ.

Tack, käre svärfar, och förlåt mig, att jag föredrager Saras sällskap till och med framför ditt och den goda knasterns.

FRÉDERIC

småleende.

Kanske också framför mitt sällskap?

MAZAR.

Ja, ja. Annars vore det just icke skäl att låta lysa för sig. Du ursäktar oss säkert alltför gärna.

Går, följd af Fréderic.

STURZ

sluter Sara i sin famn.

Serena! Jag har längtat så vanvettigt efter ensamheten med dig. Se mig in i ögonen och låt mig läsa i din blick hvad mitthjärta trånar efter att erfara. Älskar du

mig?

SARA

ser honom in i ögonen med en öppen och kärlig blick.

Ja! Behöfver du flera ord? Se in i min själ och tro!

STURZ.

Det är så svårt att tro. Du är ung och vacker. Jag har redan min första ungdom bakom mig.

SARA.

Du är den man, jag valt att tillhöra. Aldrig har jag ångrat det, vännen min!

STURZ.

Jag vet det och ändå tviflar jag. Stryk tviflen bort, om du älskar mig. Jag kunde ju nästan vara din far.

SARA.

Min käraste vän är nedstämd i kväll. Kom ! Sätt dig här och luta ditt hufvud mot mitt bröst. Mitt hjärta har någonting att säga dig, någonting som min mun icke har ord för.

STURZ

sätter sig och läggei sitt hufvud intill hennes bröst.

Tack! Tack, mitt hjärta. Ja, nu hör jag din längtan bulta därinne, och den sägermig utan ord allt hvad jag vill vela. Och jag känner din andedräkt varm och doftande smeka min kind. Det är som en hälsning från våren i din själ. Lyfter plötsligt sitt hufvud. Likväl kan jag icke frigöra mig från den oro och ångest, som varit öfver mig ända sedan i morse, då jag erfor hvad som händt i natt.

SARA.

Fruktar du någonting för egen del af de nya förhållandena?

STURZ

skakar sitt hufvud.

Jag vet icke. Jag är så full af tvekan och tvifvel. Jag har en förnimmelse som om marken gungade under mina fötter, min ställning förefaller mig tvetydig, grunden, på hvilken min lycka hvilar, ohållbar. Hvad skall jag taga mig till? Jag är Bernstorffs man. Han är min välgörare, honom har jag att tacka för allt. När han föll, borde jag ha följt honom. Det var min första tanke och den har sedan ständigt återkommit. Af vänskap för mig befallde han mig stanna. Han ville icke att jag skulle offra min framtid för hans skull, och han tröstade mig själf då hansåg att jag led. »Sätt er lit till Gud och Försynen,» sade han, »och om en dag hela världen öfverger er, kom då till mig, jag skall med Guds hjälp icke svika er.» Jag stannade alltså, men jag trifdes icke. Jag kände mig alltför ensam, då han icke längre fanns i landet. Sju år hade jag bott i hans hem och njutit lyckan af hans umgänge, lyckan att tjäna under en stor man. Det var sant, hvad jag skref till honom sedan han var borta: »Befall öfver mig och min framtid. Jag skall komma till er gående på mina nakna fotter, med vandringsstaf i hand.» Här var så ödsligt i landet sedan han försvunnit och kretsen skingrades, där han och den store Klopstock förde ördet. — — När jag tänker tillbaka på den tiden, svider det ännu i mitt bi'öst af längtan och saknad — fast jag sitter här vid sidan af dig, som sedan blifvit mig kärare än allt på jorden. Med dig kom lyckan till mig på nytt, i en annan gestalt. Du släckte min saknad efter det förflutna, du tände min längtan efter det tillkommande, du försonade mig med lifvet och med mig själf. Jag fann, att jag var en lycklig människa, mitt ar-bete gaf mig rikligen hvad vi behöfde för vår utkomst, och om några få dagar skulle jag hemföra dig som min brud. — Då kastas jag åter, plötsligt, ut i tvekan och tvifvel, ställes inför omständigheter som fordra ett afgörande och ett val. Borde jag ieke nu göra allt hvad jag kan för att åvägabringa Bernstorffs återkallande? Icke så mycket för hans skull, mest för konungens och landets — allra mest kanske därför att tacksamhet och pliktkänsla fordra detta af mig. Men förståndet hviskar räddhågadt: håll dig stilla! Här är fara å färde. Sitter du stilla som en råtta i sitt hål, kan du möjligtvis undgå den, men rör du dig är du förlorad. Då förbyter sig lyckan i olycka. — Och ju hetare min längtan är, dess villigare lyssnar jag till förståndets invändningar. Hvad skall jag taga mig till? Icke har jag makt att ingripa i händelsernas

gång?

SARA.

Kanske behöfs det icke annat än en erinran, ett ord sagdt i rättan tid. I alla händelser måste du göra hvad tacksamhet och plikt bjuder.STURZ.

Men faran ?

SARA.

Hvari beslår den?

STURZ.

Visste jag det blott! En fara, som man förutser, kan man undkomma eller i värsta fall möta; långt värre är att känna den lura i mörkret, där det finns tusen vägar och där man endast kan famla sig fram. SARA.

Med ett godt samvete till kompass finner man alltid rätt till sist.

STURZ.

Ack! Hvem i hela vida världen, utom du, har sitt samvete i så godt skick. Det värsta härvidlag är ju att samvetet pekar åt ett håll och säger: där är din plikt, medan förståndet pekar åt motsatt håll och hviskar: där är din lycka. Hvart skall man gå?

SARA.

Dit samvetet pekar; ty vägen till plikten bär också till lyckan; men åt motsatta hållet är ingen väg.

STURZ.

Man tvekar och väljer så länge tills lyckandör. Och om man åndtligen slagit in på en väg, anfäktas man strax af skrupler och tvifvel, vill stanna och vända, men kommer sig icke för. Här i landet ligger vankelmodet i luften, och därför gjorde kanske Shakespeare sin Hamlet till prins af Danmark.

SARA.

Bäst att alltid handla som plikt och samvete bjuda.

STURZ.

Är det så lätt att veta, tror du? Sällan kunna vi beräkna en handlings följder. Hvad som skulle vara höjden af vishet, om man lyckades, blir till höjden af dårskap, om man misslyckas. Hvart steg, man tager, blir ett felsteg, om man snubblar öfver ett oförutsedt hinder. Vi människor likna marionetter, med hvilka en starkare vilja leker. Endast de stora genierna, som handla i enlighet med sin bestämda kallelse, gå med orubblig tillförsikt sin egen väg, tills de störta. När jag tänker på den meteorbana, Struensee under tre år beskrifvit, får jag lust att gråta som ett barn. Den mannen hade något af ödets lugn och säkerhet öfversina handlingar. Aldrig har han tvekat att taga steget ut, aldrig har han bekymrat sig om följderna. Lik en sömn-gångare har han vandrat på afgrundens brant, stark i sin intuitiva förnimmelse af hvar handlings nödvändighet, stirrande långt, långt bort mot framtiden med en skarp och hård blick, mörk af förakt för människorna, tindrande af lit till sig själf. Ännu i detta ögonblick, fast jag vet honom fallen och fången, inbillar jag mig nästan, att det hela är en dröm och att han i morgon åter skall vara vid makten.

— Han var en gång min knäkamrat i en vagn, som förde oss båda ut i världen. I vett och bildning var han mig icke öfverlägsen, ej heller i naturlig begåfning, tror jag. Hvarför blef då han den af oss båda, som tecknade den lysande banan i det blå?

SARA.

Du sade det själf nyss!

STURZ.

Därför alt han hade det hårda draget omkring panna och mun, det ödesbestämda lugnet i sitt väsen, det mystiska medvetandet om, att lifvet själft rättfärdigadehans beslut. Han var en man af hårdare virke och råare kraft än jag. Han var af naturen gjuten i ett enda stycke; han var någonting helt med förtjänster och fel. Jag är en krälande myrstack af egenskaper utan sammanhang i en stark vilja och därför i evig fejd. Jag är ett lappverk af naturen: något af en konstnär, något af en diktare, något af en postdirektör och något af en diplomat; något af en hvardagsmänniska, mycket af en drömmare, något af en tänkare och något af en narr. Enstöring och världsman i en person, epikuré och asket på samma gång; ett fuskverk, dömdt att gå i sär vid första storm.

SARA.

Du har snille och du har hjärta. Därför, att du har hjärta, är du vek. Men därför är du också den man, jag har kär, och som jag beundrar mer än all världens hjältar.

STURZ

ser upp till henne med ett ljust leende.

Tack, min Serena, min goda ängel. Från din själ strålar det klarhet in i min. Kan du också ge mig en smula tro?
SARA.

Jag känner att jag kan det. Låt min kärlek visa dig vägen i mörkret. Du skall i morgon söka audiens hos änkedrottningen och återkalla i hennes minne Bernstorffs namn.

STURZ.

Men — jag vet icke ens, om grefve Bernstorff själf skulle önska det — — Jag uträttar troligen ingenting därmed — och störtar kanske oss båda i olycka?

SARA

hotar honom med pekfingret.

Åter igen tvekan och tvifvel! Det kommer sig af ovana att handla på egen hand. Du måste ha någon alt lyda. Kanske har Gud just gifvit mig en smula vilja för att åstadkomma någon jämvikt i vårt förhållande. I allt annat är jag dig så underlägsen.

STURZ.

Du är mitt samvete, Serena, du skall alltid visa mig vägen.

Sluter henne i sina armar och kysser henne.Lördagen den 18 januari.

Arbetskabinettet i Sturz’ våning på Charlotten-borg, ett stort fyrkantigt rum med två fönster vettande mot Kongens Nye Torv. Genom fönstren ser man de nakna kronorna af träden i allén omkring bronsryttaren i torgets midt. Rummet är möbleradt med bekvämlighet och smak, ombonadt med mattor och draperier, prydt med många slags konstföremål och minnen från främmande land. Böcker och taflor täcka väggarna. Dubbeldörrar leda å ena sidan till salongen, å andra sidan till entréen.

STURZ

sitter vid sekretären framför det ena fönstret, sysselsatt med att ordna en bunt gamla bref.

SÖREN

kommer in från entrden.

Här är en officer, som frågar om herr legationsrådet är hemma.STURZ

oroligt.

En officer?

SÖREN.

Ja visst! En tusans kavaljer med röd rock och svarta galoner. Han ser ut som om han icke vore till att leka med.

STURZ

reser sig bleknande.

Nämnde han icke sitt ärende?

SÖREN

Nej, men han är bestämdt icke ute i ogjordt väder.

STURZ

med tillkämpadt lugn.

Bed honom stiga in.

Sören försvinner nt i entréen och öppnar strax därefter dörrarna för kapten Bech.

BECH

höfligt bugande.

God morgon, mitt kära legationsråd. Hoppas jag är igenkänd?

STURZ

besvarar hiilsningen med någon reservation.

Löjtnant Bech — —

BECH.

Kapten, om jag får be.STURZ.

Javisst, ja. Tillåt mig gratulera. Behagar herr kaptenen taga plats?

BECH

sätter sig.

Tackar!

STURZ.

Från hvacl väderstreck blåser den vind, som förskaffat mig äran af ett så sällsynt besök?

BECH.

Jag förstår mig icke på kruseduller och komplimenter. Tillåt mig alltså att gå rakt på sak. Jag har tagit mig friheten vända mig till er, mitt kära legationsråd, i en mycket delikat affär — rent ut sagdt en kärleksaffär.

STURZ.

Jag brinner af otålighet att höra, på hvad sätt jag i ett sådant fall skulle kunna stå er till tjänst.

BECH.

Ni skall om några dagar gifta er med den sköna fröken Mazar de la Garde?

STURZ

ironiskt-förbindligt.

Om jag rätt fattat er mening, var det icke

5. — Sturz.mina kärleksaffärer ni kommit för att af-handla.

BECH.

Nej — förlåt — men det finns en annan fröken Mazar, som — som jag gärna skulle vilja — gifta mig med.

STURZ.

Tillåt mig komplimentera er för er goda smak; men jag förstår ieke rätt hvarför ni i denna angelägenhet vänder er till mig.

BECH.

Jag vill bedja er göra mig den tjänsten att hjälpa mig — hjälpa mig öfver tröskeln till hennes hem.

STURZ.

Ert förtroende smickrar mig, men vore det icke bättre, min käre kapten, om ni först sökte komma under fund med, hvad den i fråga varande damen själf menar om saken ?

BECH.

Utan tvifvel! Visste jag bara det, behöfde jag minsann icke er bemedling! Men hvem kan bli klok på, hvad ett fruntimmer menar ? Ena dagen är det si och den andra dagen så. Alltid kommer därnågonting emellan! Ofta har jag trott mig ha anledning till de bästa förhoppningar, men så har det plötsligt blifvit omslag i väderleken. Hon är nyckfull som en sjöjungfru, och det glittrar så trolskt i de där stora, mörka ögonen — djäf-vulen vet hvad hon tänker på eller drömmer om! Det skulle jag vilja bedja er taga reda på!

STURZ

småleende.

Min käre kapten, detta är verkligen, som ni behagar säga, ett mycket grannlaga uppdrag.

BECH.

Just därför har jag vändt mig till en så fin diplomat som ni, mitt kära legationsråd, och om ni ville göra mig den här tjänsten

— skulle jag — alltid vara beredd till gengäld. Ställ er fintlighet till mitt förfogande under en halftimme — peka sedan på en ovän — om ni har någon, som ni önskar åderlåta — och jag skall med nöje stå er till tjänst.

STURZ

road.

Ni är synbarligen mycket intagen af den sköna damen i fråga?BECH.

Jag är besatt af hennes behag. Jag ser henne ständigt framför mig. Allt annat har förlorat sin lockelse för mig — fruntimmer, dryckjom och dobbel. Jag går omkring och suckar som en Celadon — hopplöst hittills — hon hör ju icke till dem som man tager — så där utan vidare — — men nu kan jag försörja en hustru — och nu skall det bli allvar af leken. I morgon ämnar jag mig till major Mazar de la Garde för att fria.

STURZ.

Jag kan icke annat än önska er all möjlig lycka.

BECH.

Långt mera hade jag hoppats att ni skulle vilja göra för mig. — Ser ni — jag förstår mig icke på att handskas med sådana fruntimmer som hon. Hon läser alldeles för mycket — poesi och sådant, som jag icke har intresse för — jag blir alltid så sömnig af att läsa. Men det gör — att när jag skall tala med henne — använder jag icke de rätta uttrycken — dem hon förstås tycker jag borde använda —och därför skrämmer jag henne. — — Ni däremot, som själf lär vara ett stycke af en poet — och som kanske har hennes öra — skulle lätt kunna taga reda på, om — om hon är kär i mig — som jag ibland tror — —

STURZ.

Jag beklagar lifligt, att jag i detta fall icke kan stå er till tjänst, men tredje mans inblandning i en kärleksintrig länder aldrig någon af parterna till båtnad. Bäst är att enhvar talar sin egen sak; är kärleken äkta, finner han alltid de rätta uttrycken — och är den besvarad, behöfs det icke många ord.

BECH.

Ni har rätt. En bra karl hjälper sig själf. Alltså — vänta litet! — Jag skall ha den äran att inställa mig hos major Mazar de la Garde i morgon, innan högmässan är slut. Ett måste ni lofva mig, nämligen att förbereda fröken Mazar på mitt besök, så att jag finner henne hemma och får tala med henne mellan fyra ögon.

STURZ.

Jag skall gärna underrätta min blifvande svägerska om ert tillärnade besök.BECH.

Alla de öfriga medlemmarna af familjen gå förmodligen i kyrkan?

STURZ.

Ja, och dit går hon troligen också, ty det är sista lysningsdagen i morgon. Emellertid skall jag framföra ert budskap — finner ni henne sedan icke hemma, betyder det troligen —

BECH.

Finner jag icke fröken Mazar hemma, väntar jag tills hon kommer. Jag måste tala med henne — det må bäi’a eller brista, men ett bestämdt svar skall jag ha! Det är länge nog som hon pinat mig värre än en ängel kan pina satan — vi ha träffats ofta, skall ni veta — och ovissheten är ett helvete. Det måste bli ett slut. Jag kommer alltså i morgon och friar — gör mig den tjänsten att förbereda också majoren därpå!

STURZ

reser sig.

Jag skall underrätta major Mazar de la Garde om ert ärende.

BECH

reser sig.

Tack. Då skall jag nu icke längre tagaer tid i anspråk. Vi träffas förmodligen i morgon. Au revoir! Går.

STURZ

ledsagar honom höfligt till dörren, ringer sedan på klocksträngen; till Sören, som inträder från entréen.

Gif mig min päls och min hatt!

SÖREN.

Hans Excellens grefve Rantzau är därute och frågar om herr legationsrådet är hemma.

STUZ.

Nej. Du har väl sagt —?

RANTZAU

som öppnat dörren till höger.

Jag ber ödmjukast! Ber ödmjukast — he !

— att få anlita er gästfrihet en stund. Min ene bärare snubblade på isgatan härnere — och föll — he! Ber ödmjukast, att för gammal bekantskaps skull — he!

— få dväljas en stund i ert hus!

STURZ

med en djnp bugning.

Ers Excellens gör mig alltför mycken ära! Värdigas taga plats.

RANTZAU

sätter sig med en grimas af smärta.

Tack. Det kommer mig särdeles väl till pass — he! Jag börjar känna åren. Hufvudet håller sig ännu, men hur långtkommer en man med hufvud i det här landet.

STURZ

förbindligt.

Det händer ju någon gång, att han blir excellens!

RANTZAU.

He! Alltid slagfärdig. Men man kommer ändå längre med ett par rappa ben. Mina vägra nu partout att bära mig, tack vare den fördömda upprorsmakaren gikten.

STURZ.

Likväl har Ers Excellens nyligen sprungit fatt en elefant.

RANTZAU.

He! Ni vet icke hvad det kostat mig! Vi ha på sista tiden gått skilda vägar, och det är ert fel, mitt kära legationsråd.

STURZ.

I så fall har straffet icke uteblifvit, i det jag på sista tiden och just då Ers Excellens stått på maktens och ärans tinnar, nödgats umbära herr grefvens forna bevågenhet.

RANTZAU.

Som ni tydligtvis redt er förträffligt utan! Nå, jag har aldrig missunnat er fram-gången, om jag också någon gång beklagat

— he! — att jag däri icke haft någon del. Jag var dock den förste, som vände era tankar till Danmark.

STURZ.

Därför har jag alltid i djupet af mitt hjärta bevarat Ers Excellens den djupaste tacksamhet.

RANTZAU.

Jag vågar icke betvifla det, he! Emellertid skulle jag gärna sett, att tacksamheten någon gång tagit sig uttryck. Det är nu tio år sedan ni för första gången gästade mig på Ascheberg. Hvad tiden går och hvad tiderna förändras. Det föreföll mig då, som trifdes ni rätt väl i mitt sällskap, och det smärtade mig, då jag sedan fann, att jag misstagit mig — he! — eller åtminstone att ni trifdes ännu bättre i sällskap med grefve Bernstorff, som då hade makten.

STURZ.

Ers Excellens menar säkert icke, att mina sympatier bestämmas med hänsyn till mina fördelar!

RANTZAU.

Gubevars, nej! Men vår natur är för-underligt komplicerad, och jag har gjort den erfarenheten, att jag alltid haft minst vänner när jag bäst behöft dem.

STURZ.

I detta liksom i många andra fall hade grefve Bernstorff en ljusare erfarenhet än Ers Excellens.

RANTZAU.

Jag vet det. Och han hade förmodligen också sina skäl, he. Jag vet att ni, min käre vän, förblef honom trogen in i det sista, ja, till och med följde honom till första skjutshållet. Men ni återkom tids nog för att redan samma afton infinna er på supén hos general Geehler.

STURZ.

Anser Ers Excellens att jag däri handlade orätt?

RANTZAU.

Ingalunda. Sådant är lifvet. Jag förmodar, att ni alltid varit lika trofast mot Bernstorff, som ni i djupet af ert hjärta för-blifvit min anspråkslösa person tacksam. Jag hörde talas om, att ni en gång ställde till en scen med Struensee i Traventhal

— spådde örlig och oväder af mitt återkallande till hofvet.STURZ

stolt.

Grefve Bernstorff har varit min välgörare. Honom har jag att tacka för all min lycka. Som hederlig man ansåg jag mig dessutom böra motarbeta, hvad jag trodde vara skadligt för landet.

RANTZAU.

Det vill säga mig, he! Trots tacksamheten i djupet af ert hjärta!

STURZ.

Om jag därvid gått för långt, har det skett af ifver för hvad jag trodde vara en god sak.

RANTZAU.

Ack ja, den ifvern — he! Hur ofta för den oss icke för långt. Det går väl an, när man har den turen, att alltid hamna i närheten af sin egen fördel.

STURZ

bleknande.

Ers Excellens menar?

RANTZAU.

Ingenting som bör kunna uppröra er, min kära postdirektör. Det är en god sak att förstå ställa det väl för sig själf i alla lifvets skiften. Jag har mycken beundran för kameleonten. Att han byter skinn ärett intressant fenomen, som jag icke är nog dum att ogilla.

STURZ

kämpande med sin sinnesrörelse.

I det fallet vågar jag ödmjukast ha en annan uppfattning. Så har ock grefve Bernstorff. På hans uttryckliga befallning stannade jag kvar i mitt ämbete, när han fallit, i stället för att lyda mitt hjärtas röst och följa honom. Än i dag hedrar grefve Bernstorff mig med sitt synnerliga förtroende, som hittills aldrig skänkts åt en ovärdig, ty grefve Bernstorff har den största afsky för mänsklig låghet, och han vet, hur djupt jag beklagat de ställningar och förhållanden, som härskat här under de sista åren.

RANTZAU.

Så helt ni tar i — he! Jag hör visst icke till dem, som supponera dåliga af-sikter bakom era handlingar eller

förebrå er ett afskyvärdt bedrägeri mot er välgörare — he! Tvärtom gladde det mig blott, när jag förliden sommar fann er stå så väl till boks på Hirschholm, att drottningen och Struensee knappast tycktes kunna undvara ert angenäma sällskap.Hvem förstår väl detta bättre än jag, som känner era älskvärda egenskaper sedan gammalt. Men de många, som icke ha den äran, förefaller det märkligt, att ni aldrig förr än nu yttrat er aversion mot den klick, hvars åtgärder ni med rätta beklagar. Ni har ju, tvärtom, sökt dessa personers sällskap med mycken empresse-ment och utan skrupler mottagit alla utslag af deras välbevågenhet. Allmänheten, som icke vet, hvilken rigorös hederlighet ni stoltserar med, finner kanske med någon rätt en viss dubbelhet i ert beteende

— och jag vet, att era fiender redan framställt er som komprometterad genom era förbindelser till drottningen och Struensee.

STURZ

med konstladt lugn.

Jag har hört en liten fågel sjunga därom. Mitt namn skall ju också, ursprungligen, ha befunnit sig på listan öfver dem, som borde arresteras. Kanske har Ers Excellens begagnat sitt inflytande till min förmån eftersom jag ännu njuter af min frihet?

RANTZAU

nickar.

Men Damokles-svärdet hänger alltjämt öfverert hufvud, och en enda oförsiktig rörelse af er kan få det att falla.

STURZ.

Min oskuld är emellertid mycket lätt ådagalagd, bland annat genom de bref, jag skrifvit till grefve Bernstorff och som han säkert gärna ställer till inkvisitionskom-missionens förfogande. Också kan jag åberopa ett bref, som jag skrifvit till kabinettsministern i anledning af ryktet att grefve Bernstorff skulle beröfvas sin pension. Dessa aktstycken tala ett mycket tydligt språk till min förmån. Och kanske vågar jag allt framgent räkna på Ers Excellens beskydd?

RANTZAU.

Ingenting skulle glädja mig mera än om jag kunde vara er till någon hjälp. Men mitt inflytande är — sanningen att säga, he! — begränsadt — — och jag kan i förtroende meddela att grefve von der Osten, utrikesministern, icke är er bevågen. Därför råder jag er som en vän, att under de närmaste dagarna hålla er absolut stilla och — till exempel, he! — icke taga ett enda steg för att erhålla audiens vid hofvet.STURZ.

Ett märkligt råd, för hvilket jag hjärtligen tackar Ers Excellens, men som jag hellre skulle lyda, om jag såge en förnuftig anledning därtill.

RANTZAU.

Tvifvelsutan skulle grefve Osten kunna ge er fullt besked, men jag tviflar på att han gitter. Använd därför hellre er kända skarpsinnighet och betänk, om icke er förbindelse med grefve Bernstorff skulle kunna

— ge någon anledning till oro — hel — på visst håll — —

STURZ.

Allt detta är sannerligen svårt att förstå. Nyss framställde Ers Excellens saken så, som skulle jag ha komprometterat mig genom min förbindelse med Struensee — och nu — —

RANTZAU.

Jag medger gärna, att jag icke uttryckt mig tillräckligt klart — he! Själfva rätts-spörsmålet intresserar mig icke teoretiskt. Praktiskt har makten alltid rätt. Jag har pekat på det vapen, som, fördt af en mäktig fiendes hand, lätt kan fälla er. Jag hoppas, att ni åtminstone uppfattatmin välmening och att ni följer mitt vänskapliga råd.

STURZ.

Jag är Ers Excellens oändligen tacksam för rådet, men då jag vet mig ingenting ha förbrutit, inser jag icke, hvarför jag skulle behöfva frukta att röra mig fritt, så länge det ännu finns lag och rätt i landet. Jag var icke bland dem, som i går, vid couren, trängde sig fram för att lyckönska konungen till hvad som förefallit. Men i dag ämnar jag, för så vidt jag kan få audiens, göra änkedrottningen min underdåniga uppvaktning.

RANTZAU.

Jag kan icke annat än på det bestämdaste afråda er därifrån, ty jag antager att friheten är er kär, eftersom ni ju inom kort skall fira ert bröllop.

STURZ

reser sig häftigt.

Jag förstår icke detta. Hvad misstänker man mig då för, eftersom man så ängsligt tycks bevaka mina steg? Något inflytande äger jag icke. Hvarför kan man icke unna mig den tillfredsställelsen att handla som anständighet och samvete bjuda?Ingen annan har det veterligen förmenats att personligen uttala sin vördnad för änkedrottningen, och om jag ensam uteblir, kan också detta ge anledning till ofördelaktiga utläggningar.

RANTZAU.

I det afseendet kan jag lugna er. Lyder ni mitt råd och förhåller er stilla, skall jag sörja för, att inga obehagliga följder drabba er.

STURZ

går villrådig af och an på golfvet.

Och om jag, med all skyldig aktning för rådet och tacksamhet för välviljan, icke kan lyda?

RANTZAU.

I så fall försäkrar jag er, att ni kommer att fira er bröllopsdag på högvakten. Var därför klok, tag ert förnuft till fånga och trotsa icke. Hvad tjänar det till att taga ett steg, hvarmed ni ingenting annat uträttar än stjälper er själf? Har ni nyligen haft någon underrättelse från grefve Bernstorff?

STURZ.

Nej.

6. — Sturz.RANTZAU.

Hvad som på sista tiden försports om hans hälsa är i hög grad oroväckande. Läkarna tro icke, att han har lång tid kvar.

STURZ.

O, Gud i himmelen, hvad skall jag taga mig till? Ers Excellens vrider dolken om i mitt hjärta.

RANTZAU.

Det gör mig mera ondt än jag kan uttrycka, men vi människor äro ju slafvar af omständigheterna. Mina varmaste önskningar förmå icke lägga en enda timme till grefve Bernstorffs lifslängd; och jag fattar icke, hvarför ni skulle uppoffra er lycka för den ofruktbara fåfängan att ha handlat i öfverensstämmelse med en chimär, som ni kallar plikt. Resw sig med en grimace. Aj, aj! Vet ni hvad gikt är, mitt kära legationsråd ? Det är, dess värre, icke någon chimär.

STURZ.

Jag har min gikt i själen, Ers Excellens.

RANTZAU.

Sök bot i famnen på er brud — he I Dethjälper. Lidelsen har det med sig att man glömmer sina krämpor, både kroppsliga och själsliga. Nu måtte väl den nye slaf-ven vara här. Farväl, mitt kära legations-råd. Tack för er gästfrihet och glöm icke hvad jag sagt. Det är förestafvadt af gammal välvilja.

Haltar ut.

STURZ

som med många komplimenter följt grefven till dörren, återvänder blek af ångest och sjunker slappt ner i en stol.

SÖREN

kommer in från entréen.

Major Mazar de la Garde arriverade för en stund sedan. Han väntar i salongen.

STURZ.

Det är bra. Jag skall själf — — Jag vill vara ensam en stund. Du kan gå.

SÖREN

dröjande.

Behagar herr legationsrådet — icke •— icke må vä! ?

STURZ.

Jo. Du kan tryggt försvinna.

SÖREN

Bår.MAZAR

kommer in från salongen.

God dag, min käre svärson. Du är ensam, icke sant? Jag hörde, att det gick i dörrarna och att här blef tyst. Nu hoppas jag, du har tid med mig. Jag är ute i en diplomatisk mission. Min hustru har nämligen sändt mig för att rådgöra med dig angående bröllopsdagen. Det är

tid att definitivt bestämma den--Men

så du ser ut! Har något händt?

STURZ.

Jag har haft ett obehagligt besök. Välkommen, käre svärfar. Var så god att taga plats.

MAZAR.

Tack! sätter sig. Sannerligen ser du icke ut som om du funderade på helt andra saker än att fira bröllop. Hvem var den obehaglige besökaren?

STURZ.

Grefve Rantzau till Ascheberg.

MAZAR.

Rantzau! Ja, hans besök bådar sällan något godt.

STURZ.

Han har spelat en hel liten komedi föratt få säga mig, att jag blir arresterad om jag djärfs visa mig vid hofvet.

MAZAR.

Nämnde han icke hvarför?

STURZ.

Icke rent ut, men han och grefve Osten tyckas intagna af en vanvettig fruklan för att Bernstorffs namn skall nämnas inför änkedrottningen.

MAZAR.

Verkligen? Dessa två hundsfottar ha då tydligen en förnimmelse af, att de själfva stå på högst osäkra fötter.

STURZ.

Den tanken slog också mig, när jag hörde excellensen plädera sin sak.

MAZAR.

Det kunde då kanske vara skäl att försöka? Hvilken ära och hvilken lycka, om du kunde utverka, att Bernstorff återkallades !

STURZ.

Visserligen, visserligen! Men saken tål att tänka på, ty här är allvar med i spelet, och man får vara rädd om sitt skinn, när man står i begrepp att hålla bröllop. Visarjag mig vid hofvet, riskerar jag otvifvel-aktigt att bli arresterad.

MAZAR.

Förutsatt att Rantzaus hotelse icke skulle vara ett skrämskott!

STURZ.

Den möjligheten är naturligtvis icke utesluten. Men å andra sidan ha Rantzau och Osten säkerligen makt att sätta hotelsen i verket. Och på deras hänsynslöshet kan ingen tvifla.

MAZAR.

Nej, nej. Men den som intet vågar, han intet vinner.

STURZ.

O, jag är så sjuk af tvekan och tvifvel. De senaste underrättelserna från Hamburg synas icke ha varit goda. Grefve Rantzau lät till och med förstå att Bernstorff icke skulle kunna lefva länge.

MAZAR.

Det skulle sannerligen komma den ränk-smidaren alltför väl till pass, om det vore sant. Men jag tror ingenting, som kommer från det hållet.STURZ.

Gif mig ett råd, käre svärfar. Hur bör jag handla?

MAZAR.

I ditt ställe skulle jag obetingadt göra försöket och stå risken.

STURZ

reser sig energiskt, går till klocksträngen och ringer.

Så skall det ske, i Guds namn. Jag har för resten också lofvat Sara, att göra det.

SÖREN

kommer in från entréen, bärande på sin herres päls och hatt.

Herr legationsrådet befaller antagligen de här småsakerna? Hjälper sturz på med pälsen, lyssnar plötsligt utåt. Diantre anammel Nu är där någon på dörren igen!

Skyndar ut och öppnar.

FRÉDERIC

hälsande sin far och svåger.

Jag kommer hemifrån med bud från mamma. Hon ansåg det lämpligast att jag själf berättade min nyhet, som möjligtvis bör inverka på ert beslut om bröllopsdagen —

MAZAR.

Hvad är det för slags nyhet?

FRÉDERIC.

Heverdil är arresterad.STURZ

ryggar tillbaka och måste gripa fatt i en stol Kr att hålla sig uppe.

Hvar? Hvar?

FRÉDERIC.

På sina egna rum tills vidare.

MAZAR

skakar sitt hufvud.

Under de senaste dagarna hör man icke talas om annat än ondska, grymheter och hämnd. Hur befinner han sig i öfrigt?

FRÉDERIC.

Vid godt mod. Han ser icke ut som om han fruktade för framtiden. Han tror, att det hela beror på något missförstånd och ämnar bara sitta stilla som en råtta i sitt hål, inbilla sig själf och andra, att han har snufva.

STURZ.

På hvems befallning har detta skett?

FRÉDERIC.

Dot lär vara en vänlighet af grefve Osten. Den pudrade räfven tycks något orolig till sinnes under de sista dagarna och lugnar sina nerver genom att arrestera till höger och vänster. — Reverdil har för resten full mottagning i sitt komfortabla fängelse, mendär härskar en ohygglig stämning i hela slottet. Bland dem, som besökte honom, var också kapten Duval. Just som han skulle gå, kom en löpare och lämnade honom ett förségladt papper. Han läste det och bleknade. Det var hans afsked, som han alldeles icke begärt — och sitt kompani hade han köpt 1762, då det drog upp till krig. — Strax därefter kom ett annat bref, adresseradt till Reverdil. Jag trodde, det var ett lettre de cachet, och det kom öfver mig en så stark känsla af obehag, att jag på min heder svimmade

— för första gången i mitt lif.

MAZAR.

Nå?

FRÉDERIC.

Det var ingenting — en supplik eller något liknande. Men alla människors inbillning är nu så uppjagad, att man blir vimmel-kantig af spänningen i luften.

STURZ.

Nu vet jag icke längre hvad jag skall taga mig till. Där är min plikt och där min lycka. Och de båda kunna icke förenas.

FRÉDERIC.

Så välj då, i Guds namn. Ar det, dukallar din plikt, någonting stort, en vidt-räckande handling, ett ädelt dåd, så offra din lycka och klaga icke.

STURZ.

Det synes mig nn, som vore handlingen för ringa och offret för stort.

MAZAR.

Ja, sannerligen! Om du får audiens hos änkedrottningen eller icke, tycks mig nu fullkomligt likgiltigt. Genom att nämna Bernstorffs namn inverkar du icke på händelsernas gång.

STURZ.

Kunde jag slå mig till ro i medvetandet därom! Men jag vrider mig som en mask under mitt eget vankelmod och jag brinner af begär att uträtta någonting — någonting som — hur betydelselöst det än vore i och för sig — dock visade mig själf, att jag är mäktig en handling eller ett beslut.

MAZAR.

Besluta dig då för att afvakta, livad den närmaste framtiden kan bära i sitt sköte. Kanske tjänar du din välgörare bättre därmed, än genom att blindt stånga hufvudet i väggen.STURZ.

Och om det vore sant, hvad Rantzau berättade, att läkarna misströsta om Berns-torffs vederfående? Och om han ginge bort, min välgörare, med en känsla af, att också jag svikit honom till sist? I evighet skulle medvetandet därom förfölja mig, och samvetsångesten kasta en djup slagskugga in i min lycka.

MAZAR.

Jag förstår icke dina subtila skrupler. Låt oss se saken sådan den är och nämna den vid dess rätta namn. Det är en bagatell. För en bagatell bör en klok man icke sätta sin framtid på spel. Om du har skyldigheter mot honom, som du nämner din välgörare, har du väl också plikter mot henne, som snart skall bli din brud.

STURZ

låter pälsen falla.

Ni har rätt, min käre svärfar. Jag stannar hemma.

MAZAR

skrattande.

Är det verkligen så svårt?

STURZ.

Nej. Alltför lätt. Lätt som att väljaglädjen framför sorgen, ljuft som att slumra in vid sin älskades bröst.

MAZAR

sätter sig.

Afgjordt! Låt oss alltså tala om bröllopsdagen.Söndagen den 19 januari.

I familjen Mazar de la Gardes hvardagsrum.

MARIE-LOUISE

kominer in från förstugan, följd af Trine.

TRINE

hviskar hemlighetsfullt.

Det är en herre, som väntar i salongen. Han frågade efter fröken.

MARIE-LOUISE.

Jag vet det. Tager af sig sina ytterplagg.

TRINE.

Ståtligare kavaljer får man leta efter.

MARIE-LOUISE.

Så, du tycker detlTRINE.

Ja, då. Det är en officer.

MARIE-LOUISE.

Häng ut mina ytterkläder.

TRINE

tager dem på armen och går.

BECH

kommer in från salongen.

Jag hörde er röst, fröken, och blef så glad öfver att ni var hemkommen.

MARIE-LOUISE.

Där var så kallt i kyrkan, att jag frös. God dag, herr kapten!

BECH.

Glömde jag att hälsa. God dag, fröken!

Bugar sig och kysser hennes hand, som hon räcker honom. MARIE-LOUISE.

Detta var en öfverraskning!

BECH.

Verkligen! Har icke legationsrådet Sturz sagt er, att jag skulle komma?

MARIE-LOUISE.

Jo — men — det hade fallit mig ur minnet. Behagar ni taga plats? sätter sig.

BECH.

Har han då icke sagt er — mitt ärende?MARIE-LOUISE.

Mina föräldrar äro ännu i kyrkan — det lyser för min syster i dag — sista gången.

BECH

drager sin stol så tätt intill hennes, att hon, skrämd, ryggar tillhaka.

Gud gifve, att det vore för er — för er och migl Jag skulle vilja taga er sådan ni sitter där, lyfta er på mina armar och bära er bort — gömma er för hela världen — —

MARIE-LOUISE.

Kapten Bech! Reser sig.

BECH.

Ja, ja! Jag är bedårad, förhäxad af er skönhet och jag skulle kunna göra allt

— röi'a upp himmel och jord för att vinna er!

Kastar sig på knä vid hennes fötter och sträcker upp armarna för att draga henne till sig.

MARIE-LOUISE

blek, med tindrande ögon.

Ni skrämmer mig!

BECH

tillkämpar sig självbehärskning.

Jag skall vara lugn, om ni så befaller. Sätt er igen. Jag har så mycket — så mycket att säga er!

7. — Sturz.MARIE-LOUISE

återtager sin plats.

BECH.

Kunde jag bara finna de rätta orden. Och vore min röst icke så sträf. Jag — jag —

MAK1E-LOUISE.

Hvad--?

BECH.

Det går rundt i mitt hufvud — hela rummet dansar för mina ögon — och jag kan icke — kan icke uttrycka — — det

är någonting som bränner i mig--å,

Herre Jesus, förstå migl

MARIE-LOUISE

sakta.

Jag tror nog, att jag förstår.

BECH.

Hvart jag går, ser jag er ständigt — med det underbara småleendet — och de tindrande änglaögonen — och allt annat har blifvit mig likgiltigt. Kunde jag — kunde jag bara vinna er! Hittills har jag icke haft något hopp. Men nu — nu ha mina framtidsutsikter — plötsligt — ljusnat — och vill ni — — svara mig så sant som om det gällde vår salighet 1 — Vill ni bli min hustru?MARIE-LOUISE

med blicken sänkt.

Jag vet icke — jag — jag vågar icke.

BECH.

Ar ni rädd för mig? Har jag skrämt er med mina knektfasoner? Jag skall bli helt annorlunda — jag skall göra allt för att behaga er — om ni bara vill — —

MARIE-LOUISE.

Jag fruktar — vi äro alltför olika för att kunna bli lyckliga med hvarandra.

BECH.

Nej, nej, säg icke sål Jag skall böja mig, jag skall foga mig — och i grund och botten äro vi kanske icke så olika ändå?

MARIE-LOUISE.

Jag är så ängslig och så orolig — mitt hjärta värker af onda aningar.

BECH.

Det där är griller. Dem skall jag hjälpa er af med. Jag är soldat och hör icke till dem som grubbla.

MARIE-LOUISE.

Har ni aldrig tänkt — —BECH

afbryter henne, ängsligt.

Jo, det förstås, nog tänker man väl ändå alltid ibland.

MARIE-LOUISE.

Har ni aldrig tänkt på, att lyckan och sorgen alltid ligga hvarandra så nära — att det bara är ett enda steg mellan den högsta sällhet och den djupaste förtviflan?

BECH.

Nej, det har jag aldrig tänkt på. Alla andra människor gifta sig — och det går galant. Hvarför skulle det gå sämre för oss? Tycker man om hvarandra, trifs man nog med alt flytta samman. Jag skall bära er på mina armar, jag skall värma er vid min eld, jag skall lära er att älska min lidelse — —

MARIE-LOUISE.

Jag — jag förstår icke hur det är fatt

med mig — — Tårarna bryta fram under hennes

sänkta ögonlock.

BECH.

Gud i himmelen — hvad har jag gjort. Ni gråter!MARIE-LOUISE

ser upp med en blick af brännande längtan och ångest.

Kan ni lofva — alt alltid — vara god mot mig?

BECH

på knä vid hennes fotter.

Ja, ja!

MARIE-LOUISE

lägger bänderna på hans skuldror och håller honom ifrån sig, men ser honom spörjande in i ögonen.

Kan ni lofva att älska mig just så, som jag vill vara älskad?

BECH.

Ja, ja!

MARIE-LOUISE.

Tror ni också, att ni kan förstå mig? Taga mildt på mina griller? Förlåta mig att jag är ömtålig och har ett vekt hjärta, som känner djupare än ert?

BECH.

Ja, ja.

MARIE-LOUISE.

Då vill jag sluta mina ögon och tlyga ut. Håll mig om ryggen med era starka armar! Lyft mig med din lidelses vingar högt mot himmeln!BECH.

Marie-Louise! vm lyfta henne.

MARIE-LOUISE

hejdar honom, lyssnar: Kyrkklockorna ringa.

Hör! Nu ringa alla stadens klockor. Det stämmer till andakt och glädje; men jag bär vemod i min själ.

BECH.

Låt mig få kyssa det bort!

MARIE-LOUISE.

Mina föräldrar och syskon äro redan hemma. Gå in i salongen och vänta där. Jag skall förbereda pappa.

Bech går in i salongen. Marie-Lonise stänger dörrarna efter honom. Major och fru Mazar komma in från förstugan, följda af Sara, Fréderic och Sturz.

MARIE-LOUISE

går fadern till mötes.

Kapten Bech väntar i salongen. Han har någonting att tala med mina föräldrar om.

MAZAR.

Han kommer högst olägligt. Hvad är det han vill?

FRU MAZAR.

Käre Jean, du minns ju, att Sturz i går nämnde — —

MAZAR.

Nog vill jag minnas, att jag hört namnet,men han kommer nu högst olägligt ändå. Kapten Bech? Var det icke den officern, som bar hand på drottningen — och som Hennes Majestät onådigast drog i håret?

FRÉDERIC.

Nu ser det minsann ut som om han också skulle vilja bära hand på syster Marie-Louise!

SARA

med en förebrående blick.

Fréderic! Du skämtar alltför groft!

FRÉDERIC.

Jag känner den där kavaljern. Jag skulle ha lust att kasta honom på dörren.

FRU MAZAR.

Du måste tala med honom, Jean. Han kommer för att anhålla om vår dotters hand.

MAZAR.

Han är mig synnerligen ovälkommen. Med hvad rätt inbilla sig de där unga herrarna, att mina döttrar äro till bara för deras skull!

FRU MAZAR.

Med samma rätt, som du själf en gång, icke utan framgång, gjort gällande gent emot mina föräldrar.MAZAR.

Gud hjälpe mig! Har du icke också redan tagit parti för ungdomen. Kan det ieke vara nog med en svärson! Nu

gifter Sara sig — blir här icke tillräckligt tomt efter henne ? Ar det kanske meningen, att hela hemmet skall upplösas? TiU Marie-Louise. Hvad menar du själf, min flicka lilla? Skall du nödvändigt giftas ?

MARIE-LOUISE.

Det tyckes så. Barn vandra gärna i sina föräldrars fotspår. Kan jag välja en vackrare förebild för mitt lif än min mor?

MAZAR.

Nej, det kan du icke.

MARIE-LOUISE.

Jag underkastar mig alltså utan tvekan mina kära föräldrars beslut.

MAZAR.

Listiga lilla kvinna, tänker du snärja mig med ord? Har du någon känsla för honom — vildbasaren därinne?

MARIE-LOUISE.

Han var här, då jag kom hem från kyrkan — — annars var det nog hans mening att först tala med mina kära föräldrar.MAZAR.

Det vill jag verkligen hoppas. Nå, jag måste väl gå in för att känna den unge herrn på pulsen. Men det säger jag dig, att till en början tolereras han endast här i huset. Eller hur, Renée? Går mot dörren till salongen, vänder sig om och hotar skälmskt åt Marie-Louise. Da slingrar dig som en ål, men nog förstår jag, att du icke ser junkern med oblida ögonl Annars hade du nog icke sändt mig honom på halsen, aår ut i

salongen.

FRÉDERIC

drifver planlöst omkring i rummet.

Tror min kära mamma att uppgörelsen därinne kommer att taga lång tid?

FRU MAZAR.

Du är hungrig, stackars gosse?

FRÉDERIC.

Jag vore en hycklare om jag nekade. Skall kaptenen ha sin middagsranson här i huset i dag?

FRU MAZAR.

Du påminner mig om någonting? Går ut

genom dörren till förstugan.

FRÉDERIC

ropar efter henne.

Nej, för allt i världen! Det var ingalunda min mening!MARIE-LOUISE.

Du synes icke vara vid bästa lynne, min käre bror. Är det hungern, som anfäktar dig?

FRÉDERIC.

Icke enbart. Jag har icke endast en hungrig mage utan också ett känsligt hjärta. Du vet, att jag i underdånighet gjort drottning Mathilde till föremål för min svärmiska dyrkan — och nu måste jag tåla, att min kära syster gifter sig med en kavaljer, som burit hand på min idol!

MARIE-LOUISE.

Kan det icke vara nog nu?

FRÉDERIC.

Om du så behagar, kära syster. Det enda, som tröstar mig, är att jag åtminstone anser din framtid i materielt afseende betryggad. En officer, som till och med uppoffrat sin chevelyr för sin plikt, kan tydligtvis göra anspråk på soulagement och kommer säkerligen att gå långt under del nuvarande regementet.MARIE-LOUISE.

Förstår du icke, att du gör mig ondt, käre bror?

FRÉDERIC.

Förlåt mig, kära syster! Kysser hennes hand. Så illa var det icke menadt! Hviskar, skälmskt, pekande på Sara och Sturz, som sitta framför spiseln, inbegripna i hviskande samtal. Men förstär du icke själf, att vi båda pina de där två, som nog längta efter en liten herdestund i ensamheten? Kom, låt oss gå till mamma och fråga henne, hvad hon tänker bjuda på till middag? Ett par korkar komma väl att smälla i anledning af den dubbla högtidsdagen.

De gå ut genom dörren till förstugan.

STURZ

ser sig om, slår sedan armen om Saras lif, drager henne till sig och kysser henne.

Så är du min maka inför Gud och människor, bunden så fast som om prästen redan välsignat oss. Ar du lycklig nu?

SARA.

Icke lyckligare i dag än i går, ty djupare än jag redan känt, hur jag älskar dig, kan jag icke känna det nu.

STURZ.

Serena! Du alltid klara och lugna ochvarma! Du liknar en blomma i vårens solsken. Långsamt öppnar hon sin kalk mot ljuset, fruktar ingenting, skälfver knappast. Böjer endast sitt hufvud behagfullt, hviskande stilla: »Så enkelt är lifvet. Det är bara att stå midt i solen och låta sig genomströmmas af tillvarons rika lycka —» Den som ägde ditt lugn! Mina tankar flyga med brinnande vingar mot framtiden, min längtan jagar sömnen från mina ögon om natten medan jag vrider mig under en vanvettig ångest, att någonting skall ställa sig hindrande i vägen för min lycka.

SARA.

Kan kärlek vålla ångest och feber och pina?

STURZ.

Ja. För en gammal kavaljer, som i det närmaste har sitt lif bakom sig. Hans kärlek är af en annan art än en ung jungfrus. För henne leker lifvet ännu fullt af äfventyr; för honom är hösten redan inne, och alla känslor bära dess starka färger — — naturens sista uppflammande, som redan rymmer en aning om förgängelsen. Hvar solglimt blir blekaf vemod och hvar vindfläkt hviskar: för sent!

SARA

stryker med handen ömt öfver hans kind.

Du talar som om du vore en gubbe — och du är ännu icke trettiosex år. Men min vän är sjuk af oro och spänning. Hvad säger din vän von Berger?

STURZ.

Han ser med en läkares ögon och för honom bli känslorna symptom! »Så går det alltid, när det tar eld i gamla hus!» säger han småleende. »Det går öfver med bröllopet.»

SARA.

Det där förstår jag icke, men i så fall är åtminstone pinotiden snart förbi.

STURZ.

För mig är hvar timme lång som ett år och hvar natt en evighet utan sömn. Jag önskar, att jag kunde taga dig nu, svepa dig in i min kappa och föra dig med mig till vårt hem.

SARA.

Det önskar också jag.STURZ

med uppflammande lidelse.

Vill du, älskade? Tänk om det verkligen skulle vara möjligt!

SARA.

Jag är din maka, och din vilja är min. På din viljas styrka beror allt, ty möjligheten finns.

STURZ.

När du talar så, tror jag. Hvad hindrar oss att skicka efter prästen nu och fira vårt bröllop i eftermiddag, i stillhet! Vårt hem står redo och väntar sin härskarinna.

SARA.

Bröllopsdagen är icke heller bestämd, och inga gäster äro bjudna.

STURZ.

Och tiderna äro sannerligen icke sådana, att ett bröllop bör firas med ståt. En af husets fränder sitter arresterad. Allt synes mig favorisera vår önskan. Älskade! Om det kunde ske? Vill du tala med din mor? Säg henne — —

SARA.

Jag skall säga henne allt hvad min kärlek ingifver mig, och jag är viss om att finna ord, som röra hennes hjärta. Hon ärkvinna, hon skall lättare förstå oss. Värre blir det att utverka min käre fars tillstånd. När du talar med honom, måste du stå fast.

STURZ.

Jag skall vara orubblig. Ha vi blott svärmor på vår sida, kan svärfar nog icke motstå våra förenade böner?

SARA

reser sig, ser på honom med en öm blick och går. I dörren till förstugan möter hon Marie-Louise, som kommer in.

MARIE-LOUISE.

Det är förskräckligt hvad förhandlingarna därinne taga tid. Lyssnar Yid dörren till salongen. Jag undrar just, hvad allt de två herrarna ha att tala om.

STURZ.

Ja, den som det visste!

MARIE-LOUISE.

Du borde veta det, du, som själf en gång varit i samma situation. Hvad talade pappa med dig om?

STURZ.

Sannerligen jag minns det. Jag tror, att han, bland annat, frågade mig om jag hade skulder.MARIE-LOUISE.

Tror du att kapten Bech — har skulder?

STURZ.

Hur skulle jag kunna veta det! Flertalet unga officerare ha visst skulder. Håller du mycket af honom?

MARIE-LOUISE.

Den som det visste. Någonting drifver mig fram, någonting skrämmer mig tillbaka. Det första är hett som eld. Det måtte väl vara kärlek!

STURZ.

Och det andra? Det som skrämmer dig tillbaka ?

MARIE-LOUISE.

Det andra är ingenting annat än aning och instinkt. Jag känner honom icke, och han är knappast den man, som jag i min längtans drömmar sett.

STURZ.

Hur var då den mannen? Den stolte riddaren på den hvita hingsten, med den vajande hjälmbusken.

MARIE-LOUISE.

Någonting liknande men också någontingmera. Icke endast hvit hingst och hjälmbuske, utan också hjärta och själ. Helst ett stycke af en poet. Blankt stål mot hela världen, vekhet invärtes; mjukt vax, som kan formas af min hand. Sådan är icke Bech.

STURZ.

Nej. Har du gett honom ditt ord?

MARIE-LOUISE.

Jag vet, hur dst kommer att sluta. Jag drages mot mitt öde. Han har en hemlig makt öfver mig. Svåger, jag har en djäfvul i kroppen, och den talar hans sak.

STURZ.

Du är en underlig kvinna, Marie-Louise!

MARIE-LOUISE.

Tror du icke, att många äro som jag? Vi kvinnor bländas af styrkan, modet, hänsynslösheten hos en man, men vårt hjärta kräfver någonting annat tillika. Du skulle vara idealet för en man, om du hade Bechs muskler och blod. Han skulle måhända vara det, om han hade ditt hjärta och ditt hufvud. Da är anden, och han är köttet. Kunde jag förena er båda i en person och vinna hans kärlek, skulle

8. — Sturz.jag vara den lyckligaste kvinna under solen.

STURZ.

Du är upprifven, stackars Marie-Louise. Du talar som i yrsel.

MARIE-LOUISE.

Jag har feber, och tungan rör sig, medan eljes hela min varelse känns förlamad af spänning. Jag ligger och stirrar på en spindelväf, som skimrar solbeglänst i det blå. Flygande sommar! Jag vet att en enda vindfläkt kan blåsa synvillan bort. Lyssnar. Hörde du icke steg?

STURZ.

Nej. — Vet du att jag tänker hemföra min brud i dag?

MARIE-LOUISE.

Du tänker så mycket, käre svåger; men det stannar alltför ofta därvid.

STURZ.

Sara har gått att begära sin mors samtycke. Sedan skall jag tala vid svärfar. Jag hoppas — —

MARIE-LOUISE.

Om du en enda gång kunde säga: jag vill.STURZ

rätar på 8ig.

Nåväl, jag vill! Följaktligen låta vi viga oss här i eftermiddag — om föräldrarna samtycka och om jag kan skaffa en präst.

MARIE-LOUISE.

Afgörandet ligger i dina egna händer, ty lilla syster är redan din maka, och det finns tillräckligt med präster i Kjobenhavn.

STURZ.

Du har rätt, men —

MARIE-LOUISE.

Två om och ett men — det betyder alt omständigheterna äro starkare än du!

STURZ.

Hvarför skall du nödvändigt tvifla? Styrk mig i stället med en smula tro!

MARIE-LOUISE.

Stackare, som behöfver låna styrka af en annans tro! Så är det, när vankelmodet vill spela hjälte. Du kommer att göra fiasko — och när du gjort din sortie i kväll, blir det min uppgift att trösta lilla syster och torka bort tårarna.

STURZ.

Gråter Sara ibland för min skull?MARIE-LOUISE.

Hon gråter ofta öfver din svaghet; men du får aldrig låta henne ana, att du vet det.

STURZ.

Detta måste laga slut. Jag skall visa, att jag har en vilja, ty, som sagdt, afgörandet ligger i mina egna händer.

MARIE-LOUISE.

Just därför är det så lätt att förutspå, hvad som kommer att ske.

FRU MAZAR

kommer in från salongen, följd af Sara.

Men, käre Sturz, hvad är det jag hör? Du vill ha rustadt till bröllop redan i dag? Det är ogörligt, alldeles omöjligt.

STURZ.

Kära svärmor — några tillrustningar be-höfvas ju icke — — efter middagen går jag ut för att hämta en präst och så låta vi viga oss i ali stillhet.

FRU MAZAR.

Men jag förstår icke hvarifrån ni så plötsligt fått en sådan förflugen idé!

SARA.

Mamma har likvisst redan lofvat — —FRU MAZAR.

Jag har sagt att jag först skulle hemställa till Sturz, om det icke vore skäl att vänta

— till exempel till torsdag?

STURZ

lidelsefullt.

Jag kan icke vänta! Det tycks mig som hade jag redan väntat en hel evighet. Jag är sjuk af nervspänningen, jag längtar efter lugn. Hjärtat slår som en miss-dådare i mitt bröst, och jag drager så tungt efter andan som Sisyphus under sitt klippblock. Kära svärmor — jag ber er — låt alla små betänkligheter fara.

FRU MAZAR.

Nåväl — vi få väl se. Jag undrar hvad pappa skall säga. Här kommer han.

MAZAR

kommer in från salongen och går fram till fru Mazar, följd af Bech.

Min älskade Renée, kapten Bech har nyss anhållit om vår dotters, Marie-Louises, hand. Jag har, för så vidt på mig ankommer, lämnat mitt samtycke. Det tycks då, som skulle denna dagen bli i dubbel måtto en bemärkelsedag. Gud välsigne er alla, mina barn.FRU MAZAR.

Välkommen i vårt hus, min son. Från denna stund är du en medlem af vår familj. Måtte det lända dig själf och oss alla till lycka!

BECH.

Tack! Kysser hennes hand. Jag skall försöka

— — visa mig värdig — den godhet och det förtroende — —

STURZ.

Min käre svärfar sade nyss, att det var en dubbel bemärkelsedag i dag. Jag hoppas då, att ni icke afslår den bön, jag härmed vågar framställa. Sara och jag ha beslutat att låta viga oss i eftermiddag.

MAZAR.

Ha ni beslutat — hvad vill det säga? Hvad är detta för galenskaper? Ingen människa vet ju någonting om ert beslut, och ingen människa är bjuden till bröllopet.

STURZ.

Tiderna äro sådana, att glädjefester helst icke böra firas offentligen. Reverdil sitter arresterad, och — —

MAZAR.

Reverdil — ja, visserligen. Men hur skulledet se ut, om ni finge er vilja fram? Och hvad skola alla våra vänner säga?

MARIE-LOUISE.

De flesta skola nog tycka, att Sturz och Sara handlat mycket rätt, och öfvertygelsen därom skall trösta dem öfver den förlorade bröllopsmåltiden.

MAZAR.

Nej, nej, det är omöjligt, det kan icke ske ? Det skulle kasta ett ohjälpligt skimmer af löje först och främst öfver Sturz och sedan också öfver oss. Nej, härtill lämnar jag aldrig i lifvet mitt samtycke. På torsdag, fredag eller när du vill, men icke i dag. Det skulle ge anledning till alltför mycket prat. Låt oss säga på torsdag. Gärna för mig, om det omöjligt kan anstå längre, men icke samma dag det lyst ut. Nu tala vi icke mer om saken. Är middagen färdig?

FRU MAZAR.

Ja.

MAZAR.

Godt låt oss alltså gå till bords 1

Bjuder fru Mazar armen och för henne ut. Sturz ser på Sara med en förlägen min. Hon småler och nickar tröstande till honom, med ögonen fulla af tårar. 8å tager hon hans arm och de följa efter.BECH

slår armarna omkring Marie-Louises lif, trycker henne lidelsefullt intill sig och kysser henne.

Nu är du min — min!

MARIE-LOUISE

försöker göra sig lös.

Släpp mig! Du gör mig illa!

BECH

skrattande.

Fruntimmersfasoner! Det är ändå det du

vill! Kysser henne ånyo.

MARIE-LOUISE

gör sig lös.

Nej, säger jag. Du är alltför våldsam och tar alltför hårdt!

BECH.

Jag skall taga ännu hårdare i dig, när vi väl bli gifta.

MARIE-LOUISE.

Den utsikten lockar mig lagom. Och ännu är det icke för sent att säga nej.

BECH.

Slingerbultar och krumbukter! Sådana äro ni fruntimmer alltid. Säga nej och mena ja.

MARIE-LOUISE.

Inbilla dig för all del icke, att vi mena ja, när vi brottas med en brutal kavaljer.Sådant kallas själfförsvar, och därvid händer det ibland, att vi nödgas draga kavaljeren i håret.

BECH.

Skall det vara en förebråelse ? Jag rådde väl icke för, att drottningen tog mig i håret!

MARIE-LOUISE.

Du borde aldrig ha lånat dig till ett våld på en värnlös kvinna!

BECH.

Jag var ju tvungen, vet jag! Hvad fan skulle jag taga mig till? Hon var alldeles bindgalen och skulle ha tagit till flykten, om jag icke ställt mig i vägen för henne.

MARIE-LOUISE.

Du borde hellre ha låtit henne undkomma.

BECH.

Är du alldeles från vettet? Jag var kommenderad dit för att hindra det, och om jag icke gjort min plikt, hade jag icke nu varit kapten.

MARIE-LOUISE.

Finns det för dig ingenting högre än din plikt ?

BECH.

Det begriper jag icke. Hvad är meningen med alla de här grillerna?MARIE-LOUISE.

Om du hade att välja mellan din kärlek och din plikt — hvad skulle du välja?

BECH.

Hvarför skulle jag prompt välja? Det är bra som det är.

MARIE-LOUISE.

Om jag varit närvarande, när drottningen arresterades, och om jag sagt dig så här: Den hand som lyftes mot en olycklig värnlös kvinna, kan aldrig bli min. Du får välja mellan mig och din plikt. Hvad skulle du ha gjort?

BECH.

Jag skulle ha aktat mig för att taga dig med på en slik expedition. Tjänstgöring och kärlek passa illa ihop. Och tjänsten går framför allt.

MARIE-LOUISE.

Du är ett riktigt träblock. Om jag icke trodde mig kunna göra folk af dig, skulle jag aldrig våga bli din maka.

BECH.

Seså, min ängel, kyss mig nu. Hvad tjänar det till att gnabbas om ingenting!

Vill omfamna henne.MARIE-LOUISE.

Nej, nej! Ropar i kommandoton. Gif akt! Bech rätar sig mekaniskt. Bjud mig nu armen, min käre soldat. Man väntar oss därinne.

Hon tager Bechs arm. De gå.

/Måndagen den 20 januari.

Arbetskabinettet i Sturz’ våning på Charlottenborg. Marie-Louise, klädd i hatt och ytterplagg, har nyss kommit in från entréen och öfverraskat Sturz, som reser sig från sin plats framför spiseln. Han är klädd i en fotsid, vadderad morgonrock af siden.

MARIE-LOUISE.

Som sagdt, min käre svåger, jag har tagit mig friheten att räkna på din gästfrihet för mig och min trolofvade.

STURZ

kysser hennes hand.

Välkommen af allt hjärta, kära svägerska. Hvar är kaptenen?MARIE-LOUISE.

Han måste strax vara här. Jag har stämt möte med honom. Det är nödvändigt att vi träffas ibland. Vi behöfva lära känna hvarandra. Hemma får man sällan vara ensam, det vet du af egen erfarenhet.

STURZ.

Befall som härskarinna öfver mitt hus. Jag skall rymma fältet på din vink.

MARIE-LOUISE.

På inga villkor. Vi behöfva endast en vrå, där vi få vara i fred.

STURZ.

Så öfverlåter jag er min salong på obegränsad tid och hoppas, att ni där skola känna er som barn i huset.

MARIE-LOUISE.

Tack. Dessutom liia vi obetingadt på din diskretion och tystlåtenhet, och smyga oss bort utan att säga farväl. Du bör nämligen helt och hållet glömma vår existens.

STURZ.

Jag skall bjuda till.

MARIE-LOUISE

lyssnande.

Nu hör jag hans steg i trapporna. Au revoir, min käre svåger. Jag önskar ickeatt vårt första möte skall äga rum under

dina ögon. Öppnar dörren till salongen och försvinner. BECH

kommer in från entréen.

God morgon mitt kära legationsråd. ser sig omkring. Ar här icke någon annan än ni‘? STURZ.

Nej, som ni ser. God morgon, min käre kapten.

BECH.

Det var märkvärdigt. Jag är kommenderad hit af min fästmö. Det vill säga, hon har bestämt mötesplatsen. Och klockan är tio slagen.

STURZ.

En ung, förtjusande dam, som väntar därinne (pekar mot salongen) har försäkrat sig om min diskretion. Alltså, min tappre kapten, stig på och lycka till god framgång. vänder ryggen tili. Jag har icke sett er. BECH.

Ni är alltför älskvärd! Går mot dörren till salongen, stannar. Dessvärre har jag en nyhet till er.

STURZ.

En obehaglig nyhet, således?

9. —- Sturz.BECH.

Dessvärre! En af mina kamrater, som i går hade vakt på bommen, har rapporterat, att häktade öfverste Falekenskjold, på tal om er, med lifligt intresse sport, om ni också var arresterad.

STURZ

bleknande.

Menar ni, att någon fara — för mig — skulle kunna uppstå af en sådan tillfällighet?

BECH.

Det vill jag icke hoppas. Men i alla fall har jag trott mig böra nämna det — för den händelse ni skulle ha några försiktighetsmått att vidtaga. Au revoir, mitt kära legationsråd ! Går in i salongen.

STURZ

irrar med mörk, grubblande min af och an på golfvet.

SÖREN

från entréen.

Här är en monsieur, som frågar om herr legationsrådet är hemma.

STURZ

häftigt.

Hvad är det för en herre?

SÖREN.

Han synes mig, respectueusement till sä-gandes, närmast likna en studiosus, som lider af kopparslagare.

STURZ.

Nämnde han icke sitt namn?

SÖREN.

Nej, och icke skulle det ha tjänat mycket till om han gjort det, han talar nämligen icke riktigt rent. Han är visst icke riktigt klar i hufvudet.

STURZ.

Säg honom, att jag icke kan taga emot —

EWALD

slänger upp dörren till entréen och kommer in, blek och utvakad, med kläderna i oordning och värjan på höger sida.

God morgon, herr legationsråd, kommer jag olägligt, så säg ifrån.

STURZ

ined synbar lättnad.

Alldeles icke, min käre vän. Det gläder mig tvärtom mycket att se er.

EWALD.

Då sitter jag här en stund, sjunker slappt ned i en stol.

STURZ.

Det är länge sedan man såg till er, min käre poet. Hur står det till med er?EWALD.

Jag närmar mig mer och mer fullkomligheten, jag menar i yttre måtto. Min kropp håller på att antaga cirkelns form. I öfrigt är det icke stort bevändt med mig

— för ögonblicket är jag alldeles herunter. Fick mig — oss emellan sagdt — en nätt liten florshufva i går kväll — och vaknade i dag på en bastmatta i en förstuga hos en nymf, som jag aldrig haft någonting att göra med. Lyfter fotterna. Aj, aj! Det är ett erbarmligt klimat om vintrarna i denna lilla idylliska pannkaka, som kallas Danmark. Man blir ömtålig för vädret, när man har mycket kvicksilfver i kroppen, man tål icke att sofva på golf, ja icke ens på bastmatta. Har ni händelsevis någonting starkt i ert hus, ädle välgörare? Närmare bestämdt: en snaps?

STURZ.

Ja. Men förlåt mig, min käre poet--

har ni ätit frukost?

EWALD.

Frukost? Ordet förefaller mig bekant, jag måtte ha hört det någon gång för mycket länge sedan. Det frammanar en dunkelföreställning om ett hem — någonting ordnadt och varmt — där det finns kärlek. Slikt ingår icke i mina vanor. Jag har en mor — eller har åtminstone haft en, fast hon nu gör mig den sorgen att bo tillsammans med en främmande monsieur, som hon, kantänka, är gift med, men som jag omöjligt kan komma mig för att betrakta som far — han är nämligen hö-kare och heter Hulegaard — hökare och Hulegaarder ha varit min olycka! —Nej, frukost är för mig ett bortglömdt begrepp, men om ett stycke bröd följer med snapsen, glider det kanske ned för sällskaps skull.

STURZ.

Jag skall se till hvad som kan åstadkommas. Försvinner ett ögonblick genom dörren till entrden, men återkommer snart.

EWALD.

Det är mig en sann förnöjelse att finna er välbehållen hemma, räddad undan syndafloden. Det gick ett rykte om, att ert namn också skulle finnas på Rantzaus lista — och jag visste ju, att ni snart skulle fira ert bröllop.STURZ.

På torsdag. Af hjärtat hoppas jag, att ingenting skall hindra det.

EWALD.

Gud gifve så. Men hyckleriet är öfver oss, och kopplet jagar. Den mannen, som nu är fallen och som alla fördöma, vet jag mig aldrig ha sett. Vi, som älskat och ärat Bernstorff, ha ingen anledning att känna varmt för Struensee. Men när jag hör det hesa halsandet, som nu uppstämmes af packet på höjderna och i gränderna, gripes jag af ett oemotståndligt medlidande med den slagne, ty med alla sina fel var han hufvudet högre än dvärgarna, som nu slå sig för sina danska bröst och markera sin hämndlusta och sitt maktbegär med moraliska, patriotiska och religiösa floskler. Jag svärmade i fredags natt med det smutsiga slöddret och fann mig nästan vara i bättre sällskap än med det guldgalonerade packet, och mina tankar samlade sig omkring en piece, som jag skulle ha lust att kalla Harlequin Patriot.SÖREN

kommer in från entréen med en bricka, som han placerar på ett litet bord framför Ewald, hvarpå han åter går ut. Brickan rymmer en brännvinsflaska jämte ett glas och något kall mat.

STURZ.

Var så god, min käre poet, håll till godo med hvad huset förmår. Det är icke mycket.

EWALD

granskar anrättningarna med intresse, i det han serverar sig ett glas brännvin.

Se se, så väl allt är ordnadt med kyrkan midt i byn! Minsann känner jag icke i detta ögonblick otvetydiga reminiscenser af min ungdoms aptit. Om man skulle pröfva på! Men först er välgångsskål, mitt kära legationsråd! Tömmer glaset och börjar sedan äta med en nyfiken, road min, som ett barn, undrande öfver en ovan leksak.

STURZ.

Harlequin Patriot. Ett förträffligt ämne till en komedi full af löjligheter! Verkligen ett stoff, hvaraf Samuel Foote skulle kunna skapa ett burleskt stycke. Att parodiera karakterer, framställa dem med några öfverdrifvet groteska ytterlinier, är just hans styrka. Han är den grimacerande sanningens diktare, och ingen har mera lefvande och med muntrare humör målatlasten och dårskapen. Odödlig är hans Mutter Kole, den skenheliga kopplerskan.

EWALD.

Jag tror er gärna, ehuru jag icke ens känner diktarens namn. serverar sig ett nytt gias. Emellertid dricker jag hans skål. Och — serverar sig ännu ett glas — framför allt Klop-stocks. Har ni nyligen haft någon underrättelse från den store Messiassångaren ?

STURZ.

Nej.

EWALD.

Hvarför återkallas nu icke Bernstorff? Hvarför återinsättes han icke i sina värdigheter? Med honom skulle en ny guldålder komma till Danmark, ty med honom skulle Klopstock återvända till Kjobenhavn!

STURZ.

De maktägande ha annorlunda beslutit. De personliga intressena gå nu som alltid före de allmänna. När jag tänker på gamla tider, blir hjärtat vekt. Jag har sett Bernstorff på närmare håll än de flesta. Jag kan också bättre än andra bedöma hans storhet. Hans lif var arbete och pliktuppfyllelse. Men när han slutat sin dag, hur vederkvickande voro icke dehvilans stunder som han tillbragte i sitt hem med sin maka och sina umgängesvänner: med Klopstock, Guds sångare och människornas vän, med den hederlige, själfulle Cramer och med alla de andra. Hur utvidgade sig icke här hans hjärta, hur glänste icke hans själ fram i upphöjd storhet och egenartad skönhet! Vi, som voro närvarande, kände oss bli ädlare,

bättre människor därvid--Hur lifligt

jag minns de vackra sommaraftnarna på Bernstorffs slott, som konung Fredrik skänkt honom till Tusculum. Vid södra horisonten tecknade sig hufvudstadens profil, men rundt om höjden var landtlig ro. Hvita segel gledo öfver Sundets blåa djup, Skånes kust förtonade sig som en dimma vid synranden i öster. Här gick den store mannen under träd, som han själf planterat, och andades med välbehag den friska luften från jorden och det salta vattnet. Här bodde han, omgifven af underhafvande, som han skänkt mänskliga rättigheter, förvandlat från trälar till frie män. Här kände han sig lycklig, ty när han såg tillbaka öfver sitt lif fann han ingenting att ångra, ingenting att blygas för.EWALD.

Så lyckliga äro endast ett fåtal utvalde.

STURZ.

Dock väntade också honom den lott, som är alla beskärd, de pröfningar, som ingen dödlig undgår. Långsamt drog ovädret upp, och molnen skockade sig omkring hans hufvud. Ilan såg sina fienders anslag och kunde snart icke dölja för sig själf, att de lyckats undandraga honom konungens förtroende. Likväl ansåg han det vara sin plikt att stanna kvar på sin post. Så kom slaget. Jag var, ensam, närvarande då han mottog skrifvelsen, hvarmed konungen afsatte honom från det ämbete, han till Danmarks ära och väl förvaltat i så många år. Han läste den stilla, reste sig sedan med en blick af smärta, lyfte ögonen mot höjden och bad: »Allsmäktige! Välsigna detta land och konungen!»

EWALD

rörd till tårar.

Ja, han var en man!

STURZ.

Så bad han i det ögonblick, då han såg hela sitt lifsverk sjunka i spillror för sinafötter. Alla förhoppningar alt kunna fullfölja sina stora planer, alla utsikter till en ärofull och lugn ålderdom voro förintade af ett ansvarslöst penndrag. Och framför honom låg framtiden i dunkel; men han stod lugn, och icke en klagan undföll honom. Hans hela traktan gick ut på att trösta sina vänner. Så drog han bort; och med honom gick lyckan ned, och Danmark höljdes i den natt, som ännu råder. O, hvarför följde jag honom icke!

EWALD.

Jag vet, att han bad er stanna.

STURZ.

Det är sant, att hans hjärtas godhet tog sig det uttrycket; men hvarför lydde jag? Hvarför lät jag mig frestas af min goda lön och min angenäma ställning? Hvarför följde jag honom icke? Han var min välgörare, min vän. Mer än den ömmaste fader har han varit för mig. Allt har jag honom alt tacka för — och jag stannade kvar. Sedan dess är samvetsångesten öfver mig — — och det är sannerligen icke lusteligt att ha förlorat aktningen för sig själf!EWALD.

Jag vet det — alltför väl!

STURZ.

Om man ändå vore så pass förhärdad, att man sluppe ångern öfver sina underlåten-hetssynder! Hvarför skall man evigt kväljas af blygsel öfver sådant, som andra finna alldeles i sin ordning? Mitt samvete sysslar blott med småting, nyanser, skuggor. Hvarför skall man ha fått en själ med så ömtålig hud, att det värker i den, om man, i enlighet med sin natur, väljer lyckan framför olyckan? Har man icke rätt att fasthålla lyckan, då man kan gripa om den med sin hand ? Lifvet leker med våra känslor, frestar oss värre än satan frestade vår Herre, visar oss all världens härlighet inom ramen af ett par mjuka kvinnoarrnar--

EWALD.

Också jag var en gång i himmeln, men jag föll som en pannkaka till jorden. En jungfru hade korat mig till sitt hjärtas utvalde, men tröttnade på att vänta och gifte sig i stället med en hökare.

STURZ.

Hvem har icke erfarit detta, att vår ung-doms älskade gift sig med en annani Jag var en ung student vid universitetet i Giessen och jag skref många känslosamma bref till mitt hjärtas utkorade. Vi möttes också, och jag knäböjde i tillbedjan inför hennes skönhet under en stor alm. Men hennes föräldrar hade andra vyer, och hon gaf efter med många tårar, af-svor den ömma kärleken och ägnade sig åt den mera solida. Jag blef till och med bjuden på bröllopet.

EWALD.

Jag fick icke ens den äran.

STURZ.

Aren gå och man glömmer. Man ser sig om i världen, man njuter af lifvet, man möter många andra sköna damer, som småle huldt och icke begära bättre än att få hela ens hjärtas sår. Man utbildar sig till segrare i Cupidos guerilla. Man plockar tanklöst mången blomma vid vägkanten och går vidare utan saknad, sedan man njutit dess skönhet. En vacker dag ser man sig i spegeln och finner att man blifvit en gammal kavaljer. Där är rynkor i ögonvinklarna, man får krämpor. Den tid är förbi, då allt dagligen förnyade sigsjälf inom en; nu skall man lefva på resterna af hvad som varit. Krafterna börja svika, och den stora tröttheten kommer, dödens förelöpare. Ser man sig tillbaka för att finna ett svar på frågan, hvarför man lefvat, finner man ingenting att fästa blicken vid. Onyttigt och glädje-fattigt har ens lif glidit förbi, där finns ingenting att vara stolt öfver, men så mycket mer som man ångrar — — och man gripes af en isande beklämning, och allt hvad det ännu finns af lifskraft inom en samlar sig i en brännande trånad att ha upplefvat någonting mäktigt och stort innan man dör.

EWALD.

Ringa är den olyckan, att åldras, mot den att brytas och vissna i sin ungdoms fullhet. Jag har betalt med hälsa och lif nöjen som aldrig skänkt mig ett ögonblicks glädje.

STURZ

fortsätter i sin tankegång.

Det är hösten med sin heta trånad, lifvels sista, mäktiga uppflammande inför den sig närmande förgängelsen. Och det händer någon gång, att hösten möter våren--Jag var nästan dubbelt så gammal som hon, när jag första gången

såg henne, som nu snart skall bli min brud. Och det var som om ungdomen återvändt till mitt hjärta med sina fagra drömmar, men känslan var hetare, en feberaktig, förtärande lidelse med en grundton af ångest, af tvifvel, af oro, att lyckan aldrig skulle komma mig till del. Det är förbannelsen för den, som har ett lif af erfarenheter bakom sig, att han icke vågar tro. Han ser sig skelande om mot höger och vänster, han är ängslig och försiktig, aldrig vågar han sätta allt på ett kort, han förlorar hellre allt i småinsatser — det är att göra pinan lång och stänga för sig hvar möjlighet till en ansenlig vinst. Af ängslan för min framtid, min lycka, min brud stannade jag här, när Bernstorff föll, gaf mig i lek med ulfvarna och spelade en tvetydig roll. Om min kärlek haft någonting af ungdomens blinda tro, skulle jag ha följt min välgörare.

EWALD.

Ingen skall kunna förebrå er, att ni spelat en tvetydig roll. Aldrig har ni dolt er tillgifvenhet och tacksamhet mot Bernstorff,aldrig har ni i handling svikit honom. Ni har rätt att med öppen panna sträcka er famn mot lyckan.

STURZ.

Ja, icke sant? Likväl sitter mig ångesten så djupt i blodet, att jag bäfvar inför lyckan. Den synes mig nämligen så ofattligt stor. Det är som stode jag ensam på stranden en vinternatt. Öfver mig tindrar himmeln full af stjärnor och jag

öppnar min famn mot oändligheten--

Men ur mörkret krypa idel onda aningar fram, jag spritter till för hvart minsta ljud, en vinds susande, en snöflingas fall får mig att rysa — — det kommer sig alltsammans af dåligt samvete — — därför att jag i ett afgörande ögonblick icke handlat som plikten bjöd.

EWALD.

Era skrupler synas mig alltför subtila, men om ni verkligen i det ögonblicket endast handlat, som kärleken bjöd, tör ni kunna trösta er med, att den som mycket älskat, honom skall mycket varda förlåtet.

STURZ.

Om jag åtminstone kunde slå mig till rodärmed och se framtiden an utan fruktan! Men jag inbillar mig, att Nemesis skall drabba mig och lyckan ryckas ur mina armar just i det ögonblick, då jag vill famna henne.

EWALD.

Blygs ni nu icke för era hjärnspöken, ni lyckans utkorade! Se på mig, sådan jag sitter här framför er, märkt af förintelsens hand. Tror ni, att jag alltid varit en krumböjd krympling med för korta hals-senor? För få år sedan var jag en yngling, sjudande af lifsmod och äfventyrs-lystnad och kärlekslängtan. Lifsmodet blef stäckt, äfventyrslyslnaden stångade hornen af sig medan jag irrade omkring i världen, sökande lyckan som soldat i främmande härar. Jag återvände hem, och min ungdoms älskade svek mig. Sedan dess har jag släpat mig fram genom tillvaron, och aldrig har en kvinna stått mig verkligt nära. Därför slog min kärlekslängtan ut i förvillelser, ensamhetens förtviflan och hunger dref mig ut i vilda utsväfnin-gar, och så blef jag på några få år en man stämplad med förgängelsens märke, en stackars usling, som aldrig förmår lyfta

10. — Sturz.sitt hufvud och som aldrig är fri från smärtor. Jag vet att smärtorna skola följa mig till lifvets slut. Det finns ingen bot för dem. Jag kan icke blunda för faktum, ty mina ögonlock vägra nu att sluta sig, och jag sofver med öppna ögon. Se på mig! Jag är ännu icke trettio år oc-h jag har lidit mer än mången, som nått Methusalems ålder. Men lidandet har stämt min själ till högtidligt allvar, lidandet gaf mig de svarta vingar som lyfte mig till en upphöjd syn på tingen — genom lidandet blef jag den skald, min samtid ärar och till hvars toner eftervärlden skall lyssna. Min första kärlek har kostat mig lifvet, men till gengäld skänkt mitt namn odödlighetens glans.

STURZ

mörkt.

Ett dåligt byte, ty hvad är odödligheten annat än ett glädjetomt ord ? Jag har sett mynt, präglade med bilder af konungar, om hvilka vi alldeles intet veta, och likväl måste en rik kultur ha blommat vid deras hof. Också de skalder, som då lefde, höllo sig säkerligen för berömda och trodde sina verk vara odödliga. Ingen kännernu deras namn. — Och ni, min käre vän

— — om en folkets nyck händelsevis utropar er som ett mirakel på en eller annan årsmarknad — anse icke den äran alltför stor! Vårt fosterland utdelar ofta slösande sina eklöfskransar, men tager dem lika lätt tillbaka. Och berömmelsen är en i blindo kastad lott, som icke alltid af ödet beskäres den värdigaste!

EWALD

reser sig mödosamt.

Detta klang bittert, men jag känner att ni lider. Jag kan, tyvärr, icke trösta er, men jag förstår att ni icke velat såra mig. Tack för förplägningen och tack för sammanvaron. Så angenäma stunder bjuder mig sällan mitt lif.

STURZ.

Ni förödmjukar mig och kommer mig att blygas inför er själs storhet. Om ni än tidigt bröts af lifvet, blef ni dock helt hvad ni var — en skald. Jag är blott ett fragment. Förlåt mig hvad jag sade er nyss, jag tror det icke längre själf, ty jag ser snillets eld i era ögons djup och ryktets glans omkring er panna.EWALD.

Likväl hade ni rätt, och jag bytte gärna mitt ryktes glans mot en enda liten solglimt af er lycka. Går.

STURZ

soin följt honom till dörren återvänder och sjunker ned i en stol, stirrande ut i luften med en tung och mörk blick.

SARA

smyger sig in på tå från salongen och lägger sina händer öfver hans ögon.

STURZ

rycker till nervöst, men behärskar sig.

Marie-Louise!

SARA

böjer sitt ansikte, småleende, fram mot hans.

STURZ.

Serena! Skall jag tro mina ögon.

SARA

nickar.

Det är jag.

STURZ.

Är Marie-Louise gången?

SARA.

Hon var redan hemma, när jag gick. Bech hade tjänstgöring. När jag hörde, att hon varit här, kom det öfver mig en så stark längtan efter dig.

STURZ.

Men — att du vågade —gå ensam--?SARA.

Fréderic följde mig hit, han är min förtrogne.

STURZ.

Hvad tror du, dina föräldrar skola säga, när de få höra det?

SARA.

De få nog aldrig höra det — och dessutom — jag är din maka — småleende — det ser icke ut, som om medvetandet därom beredde dig någon större tillfredsställelse!

STURZ

sluter henne i sina armar.

Då ljuger min uppsyn. När jag ser dig, blir jag glad, när du småler, känner jag lycka, när jag hör din röst, vidgar sig mitt hjära som för skön musik. Älskade! Din blick kastar ljus in i min själs mörker, och när jag håller dig i mina armar ser jag tusen stjärnor.

SARA.

Hvarför är din själ mörk? Berätta mig hvad det är, som pinar dig.

STURZ.

Det är tungsinne, det är trånad, det är en svindlande förnimmelse af min lyckas oändlighet — och oåtkomlighet. Mitt lifserfarenheter ha gjort mig räddhågad. Det tycks mig, som vore jag den evige Tantalus, af ödet bestämd att ständigt törsta efter lyckan och aldrig nå den.

SARA.

Det tror du därför, att du själf alltid tvekar att gripa till.

STURZ.

Måhända. Det där har djupa rötter i min natur, fast uppfostran, personliga förbindelser, lefnadsomständigheter och öden tydligtvis också influera på mitt sätt att se och känna.

SARA.

Jag älskar vekheten i din natur, men önskar ibland, att min kärlek kunde skänka din vilja någon styrka.

STURZ.

Min vilja hvilar i din, och hela min varelse är längtan till dig. Låt mig glida in i din famn och känna mig som en man. Du är min brud.

SARA.

Af hela mitt hjärta och med all min längtan.

STURZ

lidelsefullt, p:\ knä vid hennes fötter.

Och det heta blodet sjunger sin locksång imina ådror: »Tag hvad som är ditt!» Jag är som en eldslåga, drifven fram af en storm. Jag vill fatta, jag vill tända, jag darrar af ångest, att det i nästa ögonblick kan vara för sent.

SARA.

Så kom i mina armar, min herre och husbonde, ty jag är din maka inför Gud och människor.

STURZ

reser sig för att kasta sig i hennes famn, men hejdar sig, hlek af sinnesrörelse.

Jag är rädd för mig själf — jag fruktar att självbehärskningen skall svika mig — och jag vågar icke taga ansvaret på mig —

Faller åter på knä för hennes fötter, gömmer sitt ansikte i hennes sköte och brister i gråt.

SARA

ser på honom med en medlidsam blick, stryker med sin hand smekande öfver hans nacke och småler stilla.

Du stora barn med ditt skarpa hufvud och ditt sjuka samvete — om jag icke varit beredd att bära ansvaret, skulle jag aldrig vågat bli din.

Det knackar hårdt på dörren till entréen.

STURZ

far upp.

Stig in — hvad är det?SÖREN

kommer in från entréen.

Här var en löpare, som lämnade det här.

Räeker fram på en bricka ett stort förségladt papper, vänder sig sedan om och går.

STURZ

bryter nervöst sigillet och läser skrifvelsen, börjar skälfva och måste stödja sig för att icke falla.

SARA

ångestfullt.

Gud i himmeln — hvad är det?

STURZ

räcker henne brefvet.

SARA

läser högt.

Då jag ieke längre behöfver er tjänst och redan på annat sätt förfogat öfver ert ämbete som postdirektör, så har ni hädanefter icke att befatta er med göromålen. Jag beviljar er för tiden tills ni på annat sätt blir placerad i mina tyska provinser samma pension som etatsrådet Holm hittills åtnjutit.

Gifvet Christianborg den 20 januari 1772.

CHRISTIAN.

A. Schumacher.

Till legationsrådet Sturz.STURZ

vrider sina händer i förtviflan.

Vanärad, ruinerad! Detta är alltså tacken för det jag låtit binda mig af tomma löften och fagra ord! De uslingarna ha hållit mig på sträckbänk i dagar och nu vräka de mig plötsligt bort. Jag har på en ni-dings bud setat stilla i ångest och själf-förakt; till tack beröfvar man mig nu min tjänst och kastar åt mig en pension, som jag hvarken kan lefva eller dö på.

SARA

stryker med handen öfver hans panna.

Så, så! Försök att vara lugn, älskade, att icke olyckan blir större. Du tål icke vid att hängifva dig så obehärskadt åt sinnesrörelsen.

STURZ.

Större än den är kan olyckan aldrig bli. Jag önskar att jag vore död. Förstår du icke, att detta skiljer oss?

SARA.

Nej.

STURZ.

Vårt bröllop måste ju uppskjutas på obestämd tid — ty på lumpna fem hundra riksdaler kunna vi icke lefva.SARA.

Hvarför icke? Tusentals människor draga sig fram på mindre. Bech har icke större lön — och kanske skulder till på köpet.

STURZ.

Jag har hittills haft närmre tre tusen riksdalers inkomst, och jag vet hur lätt de glidit mig ur händerna. På en pension af fem hundra vågar jag icke bygga vår framtid. Det vore att prisgifva oss båda åt ständiga umbäranden, och jag har ingen rätt att draga dig in i ett sådant lif.

SARA.

Men jag begär ju icke bättre, än att få dela ditt lifs umbäranden, och jag skall tacka Gud af uppriktigaste hjärta så länge han endast låter mig andas samma luft som du! Jag skall inrätta vårt hus så klokt och förståndigt, jag kan spinna, jag kan väfva, jag skall arbeta som en slaf med mina händer — jag skall skapa ett litet paradis omkring oss med hälften af den inkomst man låtit dig behålla.

STURZ

med uppblossande energi.

Nej! Jag kan icke underkasta mig denna godtycklighet — jag måste söka en för-klaring — ett svar på den frågan, hvarför man på detta sätt behandlar en oförvitlig tjänsteman. Gäl- till kloekesträngen och ringer. Jag far för att söka audiens hos änkedrottningen — redan i dag — nu strax. Jag skall klaga för henne — bevisa för henne

— att detta är orimligt — omöjligt — och om hon har hjärta i bröstet skall hon ge mig rättvisa.

SARA.

Handla, som du vill, älskade — och hvad utfallet än må bli — så minns — att motgången icke berör det innersta — hjärtpunkten — af vår lycka. Jag skall vänta på dig — vara redo närhelst du kommer

— och komma till dig så snart du känner, att du icke längre kan lefva skild från mig.

STURZ

sluter lienne i sina armar.

Au revoir, Serena! Och tack.

SARA.

Au revoir! Jag går hem, för att vänta och arbeta.Samma dag några timmar senare.

I familjen Mazar de la Gardes hvardagsrum. Fru Mazar sitter i en länstol vid det runda bordet och framför henne ligger Sara på knä, med rödgråtna ögon. Marie-Louise sysslar med sömnad vid sin sybåge, på andra sidan om bordet. Helt nära därintill står Saras spinnrock.

FRU MAZAR

kysser Sara på pannan.

Mitt kära barn, jag fattar väl din smärta, men med fem hundra riksdaler och fri bostad på Charlottenborg riskera

ni icke att dö af svält. Din far och jag fmgo börja med mindre. Ni få inskränka er något till en början — Sturz får kanskevänja sig af med sina dyra vanor och lära sig tumma slanten lika väl som du--

SARA.

Det kan han icke.

FRU MAZAR.

Därtill fordras karakter och självöfver-vinnelse, på så sätt kan motgången bli en pröfvosten. Är hans känsla för dig af äkta halt, som jag visserligen har all anledning att tro, bringar han den med glädje ett sådant offer.

SARA.

Men jag vill icke mottaga något offer. Jag vill icke, att han skall afsäga sig en enda af sina bekvämligheter. Han är van vid förfining, han kan icke lefva under andra omständigheter — och därför — komma vi tills vidare att vänta — och se tiden an.

MARIE-LOUISE.

Arme Sturz! Han kan icke lefva under andra omständigheter — men han kan lefva utan dig. Och det kallas kärlek!

SARA

bedjande.

Stora syster får icke tala hårdt. Det kan vara tungt nog ändå.FRU MAZAR.

Hur skulle ni väl ha slällt det, kära barn, om ni i går fått er vilja fram?

SARA

djupt rodnande och med ögonen sänkta.

I så fall — hade det naturligtvis — varit en annan sak — —

MARIE-LOUISE

mumlar.

I så fall hade ju Sturz varit en man!

FRU MAZAR.

Gud skall veta, att vi alla gärna behålla dig här i hemmet ännu många år och med saknad skulle se dig lämna det, men sådana förhållandena nu en gång äro, förstår jag icke det där talet om att vänta och se tiden an. Du är redan Sturz’ maka, om också den sista ceremonien icke ägt rum. Det är ofattligt att icke han åtminstone känner det så.

SARA.

Han var så djupt förkrossad af slaget, att han icke visste till sig. Han har ingen kraft att stå emot med, därför måste jag uppbjuda all min förmåga till tröst och uppmuntran för att hindra honom sjunka i svårmod. Hans hälsa är icke den bästa, och han tål inga sinnesrörelser.

11. — Sturz.MARIE-LOUISE.

Men han fordrar af dig att du skall tåla allt!

SARA.

Var icke bitter, Marie-Louise. Vi få hjälpa hvarandra ömsesidigt. Kanske är motgången af kort varaktighet, det hela kan ha berott på ett missförstånd, kanske återvänder Sturz om en stund med nya förhoppningar. Emellertid kräfver försiktigheten, att pappa underrättas om hvad som händt.

FRU MAZAR.

Jag skall gå och tala med honom. Reser sig och går.

SARA

sätter sig vid spinnrocken och börjar spinna. MARIE-LOUISE.

Hvem kan bli klok på lifvetl Den som åtminstone förstode sig själf, hvad man vill, hvad man känner, hvad som är äkta och hvad som är blagne. Om nätterna när man ligger vaken, om aftnarna när man sitter och stirrar in i elden, få tankar och känslor en annan valör än om morgnarna, när man ser allt i dagens ljus. Hvad skall man då tro? Våra ögon sejorden flat, och kunskapen säger oss, att den är rund. Vi gäckas ständigt af våra illusioner och drömma dock ständigt vidare. Allt som hägrat lockande för vår längtan, blir till intet när vi gripa det med våra händer. Är det sol, sucka vi efter svalka, är det kallt, tråna vi efter sol. Våra sinnen vilseleda oss alltid. Den, som visste, hvad man ville, och den som hade någonting stort att lefva för!

SARA.

Stort nog synes det mig att lefva för den, man håller kär.

MARIE-LOUISE.

Hvem vet om icke också kärleken till sist blir borta då vi gripa efter den med våra händer; om icke elden själf är en sinnenas villa, en hallucination af vår egen längtan?

SARA.

Man skulle icke kunna tro, att det är en lycklig fästmö som talar så!

MARIE-LOUISE.

Lycklig? Hvem är lycklig?

SARA.

Jag.MARIE-LOUISE.

Du, ja, du har förmågan att slå dig till ro på en grästufva och bygga en koja af lera åt din inbillning. Min kan icke trifvas där det är trångt och lågt till taket.

SARA.

Nej. Du har en fredlös själ. Dina tankar svärma som bin om våren och vilja icke låta sig interneras i verklighetens kupa. Du är lik Sturz.

MARIE-LOUISE.

Tycker du det? Jag hör till dem, som alltid tråna efter någonting, som lifvet aldrig ger. Jag borde väl vara lycklig nu — men innerst inne i mig är där ännu någonting som kvider och kräfver.

SARA.

Ömhet?

MARIE-LOUISE.

I

Famnade min längtan icke vidare än att dess föremål rymdes i ett ord i Vore det så lätt att förstå sig själf!

SARA.

Kan du icke tala med Sturz om detta? Han skulle säkert förslå dig.I

MARIE-LOUISE.

Säkert! Jag borde kanske tala med din veke drömmare om allt hvad min egen barske knekt icke förstår! Om mina illusioner och min ångest, om allt det heta och skygga i min känsla, om allt hvad jag ensam hör och förnimmer — lifvets susande vingslag mot fjärran och min egen bundna längtan att hinna det fatt.

SARA.

Din fantasi jagar alltid mot oändligheten. Nådde du än allt hvad din längtan kan drömma, skulle du icke vara nöjd ändå!

MARIE-LOUISE.

Hvad vela vi människor om oss själfva! Om du sade mig, att jag i dag måste begå en handling af vansinne, skulle jag icke våga bestrida det. Dålig sömn, en elak dröm — — alltnog en tillfällighet kan komma vår vilja att plötsligt knyta sig i kramp och frammana ett beslut, som mördar vår sinnesro för alla tider. Bakom allt, som står oss verkligt nära, lurar en fara. Vi kvinnor äro därför illa lottade. Det finns så mycket som har del i oss, och vi känna så starkt. Från barnaårenväxa vi upp med våra föräldrar, våra syskon och fästa oss så djupt vid dem, att vi icke tro oss kunna lefva utanför det gamla hemmets luft. Dock känna vi också inom oss en trånad efter någonting annat, någonting, som föräldrar och syskon icke kunna ge oss, men som vår natur icke dess mindre oafvisligen kräfver, och när vi lefvat i tjugu år, kommer detta oss kanske till mötes i skepnaden af en främmande man. Då blir det strid mellan allt det gamla, som har djupa rötter, och detta nya, som är likt en tändande eld, flammande högt mot himmeln, kanske slocknande i nästa nu. Men det gamla har minnenas makt öfver våra hjärtan, och det nya är så själfviskt, att vi blygas om vi följa det. Dock fordrar det ingenting mindre, än våra lif — allt hvad vi dittills lefvat på och lefvat för skall med ens stå

i andra rummet — en kvinna skall kasta allt annat öfver bord och följa den man, som fått makt öfver hennes sinne — — kanske icke ens till följe af egenskaper, som hon kan älska, utan endast i kraft af det enda mystiska faktum, att han är en man. — Min själ flaxar med vingarnaefter frihet, men lekamligen är jag bunden till händer och fötter. Likväl skulle jag hellre låta mig kväfvas af min tränad än skiljas från allt som från barnaåren varit mitt hjärta kärt, och jag skulle hellre med egen hand slå mannen ihjäl än tillåta att ett hår kröktes på Lillans kära hufvud!

SARA

som upphört att spinna och lyssnat andlöst, reser sig och går bort till Marie-Louise, slår armarna om hennes hals och kysser henne ömt.

Stora syster, stora syster! Hvilken förunderlig liten människa du är!

MARIE-LOUISE

halft lekande, halft allvarligt.

Själf tycker jag mig också ibland vara en högst egendomlig företeelse. Gud vet om jag icke skulle vara en bortbyting, som af misstag råkat in i familjen! Min verkliga mor är då säkert ett lättsinnigt fruntimmer, som frestat en asket till synd. Men jag har nog mera af min fars kyska själ än af min mors heta blod!

MAZAR

kommer in, följd af sin hustru, och går fram till Sara, lägger händerna omkring hennes hufvud och kysser henne medlidsamt på pannan.

Mitt stackars barn!SAKA.

Var ieke sorgsen, min käre far! Olyckan är icke värre än att den kan bäras. Jag skall försöka alt vara vid godt mod.

MAZAR.

Det är liårdt i alla fall. Kanske ändå hårdare för honom. Du har tid att vänta

— han är icke längre ung.

SARA

käckt.

Jag hoppas, att väntetiden icke skall bli lång. Sturz har ingenting på sitt samvete utan har ett stadgadt rykte för oförvitlighet.

MAZAR.

Det är, tyvärr, icke därpå det kommer an i tider sådana som dem vi lefva i.

SARA.

Han har nu sökt audiens hos änkedrottningen för att åtminstone få sakens sammanhang upplyst.

MAZAR.

Ja, ja. Måtte detta icke draga några vidare förvecklingar efter sig. Rantzau hade ju varnat honom för att visa sig vid hofvet?

SARA.

Visserligen. Men detta kan naturligtvisieke gälla annat än ander förutsättning, att intet ondt skulle vederfaras honom, om han hölle sig stilla!

MAZAR

mumlar.

Denne Rantzau tror jag om allt!

FRU MAZAR.

Hvad skulle väl ytterligare kunna hända? Sturz har ju, som sagdt, ingenting förbrutit.

MAZAR.

Reverdil har icke heller låtit någon förbrytelse komma sig till last. Likväl sitter han arresterad. Människor sådana som Rantzau och Osten sky sannerligen ingenting när det gäller att försvara brott med brott.

SARA.

Allsmäktiga äro dock icke de höga herrarna! Också öfver dem står lagen och Gud!

FRÉDERIC

kommer in från förstugan.

Är Sturz här?

MAZAR.

Nej, som du ser. Har något händt?FRÉDERIC.

Jag vet ingenting — men mig förefaller det som om här vore ugglor i mossen.

SARA

andlöst.

Hur så ? Berätta!

FRÉDERIC.

Jag kom gående genom alléen rundt om Kongens Nye Torv och fick då plötsligt syn på en afdelning grenadierer, som tycktes bevaka ingången till Charlottenborg. Jag blef nyfiken och gick dit. Först ville de icke låta mig

passera, men jag spände ögonen i underofficern och sade att jag hade viktiga ärenden och icke ämnade låta uppehålla mig. Så bröt jag mig genom och gick upp för trapporna. Dörren var öppen till Sturz' våning, och i entréen stod Sören och vred sina händer. Inne i kabinettet huserade en officer, som vid närmare påseende befanns vara kapten Bech.

MARIE-LOUISE.

Bech ?

FRÉDERIC.

Svåger Bech. Jag hälsade honom höfligt och frågade, hvad detta skulle betyda, menhan bevärdigade mig icke med något svar, såg endast bister ut och fortsatte — —

SARA.

Sturz kommer! Tyst! Ingen får säga ett Ord Om detta. Springer honom till mötes. STURZ

kommer in från förstugan. Han ser upprymd ut och bär sitt hufvud högt.

SARA

kastar sig i hans armar.

Gud ske lof att du är här. Har du haft audiens?

STURZ

hälsande de öfriga.

Ja.

MAZAR.

Nå?

STURZ.

Resultatet visste jag ju på förhand. Det var lönlös möda. Men jag har talat och räddat min själ.

FRU MAZAR.

Hvad sade änkedrottningen?

STURZ.

Hon beklagade i sötsur ton hvad som skett, men det kunde icke hjälpas, kungen hade så velat, etcetera. Hennes Höghet behagade i nåder glömma, att jag själfsett ganska djupt in mellan kulisserna och således nödvändigtvis måste veta, hur lätt det är att utverka en disgrace.

SARA.

Fick du ingenting veta om anledningen till ditt afskedande?

STURZ.

Nej, därpå ville Hennes Höghet alldeles icke inlåta sig, men hon ställde mig i utsikt en anställning i de tyska provinserna.

MAZAR.

Det är alltid något att hålla sig till!

STURZ.

Då tog jag mig ändtligen frihet att handla som plikt och samvete bjöd mig. Jag vågade nämna Bernstorffs namn. Jag utvecklade för Hennes Höghet, hurusom rättvisan, omsorgen om landets väl, folkets enstämmiga mening

kräfde grefve Bernstorffs återkallande. Jag erinrade henne om att grefve Bernstorff föll som det första offret för Struensees maktlystnad och hemställde till hennes öfvervägande, om icke nu, då Struensees hela system skulle bekämpas, främsta plalsen i regeringen borde tillkomma den store stals-man, hvars fall en gång inaugurerat den slruenseeiska 8eran.

MAZAR.

Nå? Hur upptogs detta?

STURZ.

Hittills hade furstinnan åhört mig med en min af nedlåtenhet, nu sökte hon förgäfves dölja sin missbelåtenhet. Hon log väl ett tvunget leende, men uttrycket i hennes ögon förrådde tydligt nog, huru illa detta tal i själfva verket behagade henne och hon svarade skarpt: »Ni öfverskrider gränserna för er befogenhet, herr legationsråd, genom att försöka inverka på regeringens beslut i en så viktig fråga.» Därmed af-skedade hon mig i onåd. Sjunker ned i en stoi. Jag är lättare om hjärtat sedan jag talat ut, men Gud ske lof att det är öfver, ty nu är det slut med all min kraft.

SARA

ställer sig bakom honom och stryker smekande öfver hans kind.

Jag är glad att du är här. Får jag bara behålla dig hos mig, kan allting annat bäras.

STURZ.

Mina förhoppningar äro alla döda och framför mig är mörkret utan en ljusning.SARA.

Du får icke låta modet falla. Länge lär det väl icke dröja, innan man placerar dig i ett annat ämbete, värdigt dina förtjänster. Alltid kan du själf, tills vidare, lefva på din pension med fri våning på Gharlottenborg; ty den har man ju icke beröfvat dig.

STURZ.

Det kommer sig väl af glömska eller förbiseende — i morgon jagar man mig säkert bort. Och hvart skall jag taga vägen ?

SARA.

Så länge vi äga hvarandra är det ingen anledning att förtvifla.

STURZ.

Jag vet icke, livad jag skall taga mig till.

MARIE-LOUISE.

Du skall börja att bygga dig ett nytt hem. Du skall, hvad än må hända, visa dig som en man! Om också tusen luftslott sjunka i mörker, skall du välsigna lifvet, som gaf dig en sådan kvinnas käx-lek!

Det hörs vapenslammer från trappan. Alla lyssna.

FRÉDERIC.

Vakten är här!STURZ

far upp.

Vakten?

FRÉDERIC.

Vakten, som sökt dig i ditt hem. Ännu är det tid att fly.

STURZ

stryker sig med handen öfver pannan.

Nej. Låt komma hvad komma skall!

SARA

kastar sig gråtande i hans armar.

Min vän, min vän, kom, låt oss fly! Detta måste bero på ett missförstånd — håll dig undan tills allt är upplyst. Jag följer dig hvart du går.

MAZAR.

Skynda! Ge dig af genom köket, så kan du komma undan öfver gården. Den som vinner tid, vinner allt. Jag skall söka få upplyst, hvad detta betyder, för hvad brott du är anklagad oc-h på hvems befallning man vill häkta dig.

STURZ

skakar sitt hufvud slappt.

Hvart skall jag fly? Hvar är den vän, som i dessa tider skulle våga lämna tak öfver hufvudet åt en i onåd fallen? Hellre än att nödgas samla ännu flera erfaren-heter om människors lumpenhet, stannar jag kvar och bidar mitt öde.

MARIE-LOUISE.

Vore du en man, gåfve du dig icke!

FRÉDERIC

lyssnar utåt. Det hörs steg och rassel af vapen från förstugan.

Det är för sent nu. De äro redan här.

SARA.

Nej, nej, det får icke vara för sent! Sturz, älskade, följ mig!

BECH

Öppnar dörren till förstugan. Bakom honom står en af-delning grenadierer.

Är legationsrådet Sturz här?

MAZAR.

Ni borde icke ha glömt, herr kapten, att detta är major Mazar de la Gardes hem! Men då ni synes ha glömt det, måste jag bedja er förklara, hvarför ni på detta sätt tränger in till oss? När vi i går hälsade er välkommen, anade ingen af oss, att ni i dag skulle medföra väpnad vakt.

BECH.

Förklaringen är lätt gifven, herr major. Jag är här i tjänstens ärende. Jag har,tyvärr, erhållit order att arrestera legations-rådet Sturz. Jag har förgäfves sökt honom

i hans bostad och tog då för gifvet, att han befann sig här.

STURZ.

Jag är till ert förfogande, herr kapten.

MAZAR.

Nej, väntal tm Bech. Ni har förmodligen en skriftlig arresteringsorder att uppvisa?

BECH.

Nej. Jag har muntligen fått befallningen af min chef.

MAZAR.

Ni vet väl åtminstone, från hvem befallningen utgått, och för hvad legationsrådet Sturz är anklagad?

BECH.

Allt detta ligger utanför min domvärjo. En soldat måste lyda utan att fråga.

FRÉDERIC.

En officer är alltså en docka, som låter bruka sig till allt och utan blygsel går nedrighetens och den enskilda hämndens ärenden?

12. — Sturz.BECH.

En officer har att lyda sina förmäns order och tillåter sig icke att resonera, när det gäller tjänsten.

MAZAR.

Jag måste säga er, min herre, att ni har en sällsam uppfattning af en officers heder eller tillräknelighet. För min del skulle jag hellre återlämna min värja än att låta mig brukas till slik rackartjänst. Ty ni vet utan tvifvel, att det är en skuldlös man ni skall arrestera?

BECH.

Tiden medgifver icke att jag inlåter mig i meningsutbyte med er, herr major, om motiven till mitt handlingssätt. Jag är icke af sten — men jag kunde icke vägra att

lyda — med en lidelsefull blick på Marie-Louise —

min framtid — min lycka — skulle därmed ha varit i kras. — Behagar ni följa med godvilligt, herr legationsråd?

FRÉDERIC

ironiskt.

Skulle ni kanske eljes bruka våld, käre

svåger?

BECH.

Jag skulle se mig nödsakad därtill.STURZ.

Det behöfs icke. Jag följer er.

Alla samla sig omkring Sturz och han tager afsked af alla. Sist sluter han Sara i sina armar, ser henne modlöst in i ögonen och kysser henne.

SARA.

Håll modet uppe, min älskade. Skilsmässan måste bli af kort varaktighet — din oskuld är allför uppenbar — och mäktigare än ondskan är Gud! Vet att i alla lifvets skiften — är jag din — och endast din! Mina tankar skola med kärlek sväfva omkring dig i ditt fängelse — kunde min kärlek skänka dig styrka — att bära detta — skulle jag med glädje besegla den med mitt blod. Lofva mig att försöka hålla modet uppe!

STURZ.

Jag kan icke, jag kan icke.

MARIE-LOUISE.

Ser du icke, hur hon står där och tigger af dig, att du åtminstone skall visa dig som en man! Förstår du icke, hur hon gråter invärtes öfver att behöfva bjuda ut sin kärlek till en vekling, som icke har kurage att lefva på den?

Tror du attdet ingenting kostar henne att visa sig stark!

BECH.

Jag besvär er, herr legationsråd, gör pinan kort. Detta uppträde tål icke vid att förlängas !

MARIE-LOUISE.

Ni har rätt, herr kapten! Adieu!

BECH

bleknande.

Hvad — hvad är meningen?

MARIE-LOUISE.

Jag säger icke au revoir, ty ni förstår väl, att till detta hem kan ni aldrig återvända!

BECH.

Marie-Louise!

MARIE-LOUISE.

Fröken Mazar de la Garde, hädanefter och alltid!

BECH.

Som ni behagar, fröken Mazar de la Garde.

Hilrdt. Seså, marsch!

Ger tecken till grenadiererna att omringa Sturz och föra honom ut. Mazar och Sara, fru Mazar och Fréderic följa efter ut i förstugan.MARIE-LOUISE

står stel, stödd mot en stolsrygg, och ropar efter Sara.

Var glad, lilla syster! Låt allt bli slut! Din älskare var för mycket kvinna; min var för mycket man!

Skrattar kallt, sjunker på knä och gömmer ansiktet i sina händer, hvaryid skrattet slår öfver i hysterisk gråt.